ԺԴ. Տարի Թիւ 11 (167), ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2019 Մշակութային, Ընկերային, Այլազան Պարբերաթերթ Volume 14, No. 11 (167), SEPTEMBER 2019 **Toronto Armenian Community Newspaper**

TO ADVERTISE IN CANADA's ONLY ARMENIAN MONTHLY **NEWSPAPER** CALL 416-878-0746

World Premiere of "I Am Not Alone" **Brings Armenia's Velvet Revolution** To TIFF

(TorontoHye)- Garin Hovannisian's new documentary, I Am Not Alone, about Armenia's popular movement which toppled the ruling regime in April-May of 2018, will premiere at this year's Toronto International Film Festival (TIFF).

The documentary chronicles the 2018 Velvet Revolution combining gripping front-line reportage with interviews about events the cameras could not capture.

Directed by Hovannisian, I Am Not Alone extracts fascinating commentaries from an array of individuals on both sides, including Pashinyan and Sargsyan. "Defying one interview subject's characterization of Armenians as a people "who had forgotten how to dream," the film ably demonstrates that fundamental change brought about by the people can be made manifest," reads TIFF website. "Hugely informative, briskly paced, and offering a laudable balance of perspectives, I Am Not Alone is a feat of nonfiction storytelling and a must-see for anyone eager to make sense of recent history.'

The documentary is produced by Garin Hovannisian, Eric Israilian and others. Executive Producers are listed as Serj Tankian, Raffi Hovannisian, Joe Berlinger, Dan Braun, Alen Petrosyan and Suren Ambarchyan. Original score is by Serj Tankian.

Garin Hovannisian is an Armenian-American writer and filmmaker. He co-wrote and co-directed the feature film 1915 (2015). I Am Not Alone (2019) is his latest film.

Showtimes: September 7 (7:15pm), 9 (4:45pm) and 15 (11:45am) at Scotiabank Theatre (259 Richmond St W. Toronto).

ՅՕՄի Ամէնօրեայ Վարժարանի 41-րդ Առաջին Զանգը Յնչեց

Սեպտեմբեր 3-ին` ՅՕՄի Ամէնօրեայ Վարժարանի բացման օրը, Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ հաւաքուած աշակերտութենէն պատկեր մը։

կամսուրի, Պապայեան մանկապարտէզի, Գոլոլեան նախակրթարանի եւ Լափոյեան Երկրորդական Վարժարանին 41-րդ վերամուտի զանգը ինչեց երեքշաբթի 3 Սեպտեմբեր 2019-ին, առաւօտեան ժամը 9:00-ին։

30Մի Ամէնօրեալ Վարժարանը, իր 640 աշակերտներով եւ 73 անձնակազմով ու պաշտօնեաներով, թորոնթոհայ ման արարողութիւնը։ միակ ամէնօրեայ կրթական հաստատութիւնն է, որ առաւելագոյն ճիգերով կը շարունակէ իրագործել հայապահպանման իր առաքելութիւնը։

Վարժարանի Կոկոն դասարանէն մինչեւ 12-րդ կարգի աշակերտները, իրենց ուսուցիչներուն ընկերակցութեամբ, ուղղուեցան Ս. Աստուածածին րու եւ ներկայացուցիչներու, Վարժարանի տնօրէնութեան, Կրթական մարմինին եւ ծնողներուն կողմէ։ Վերամուտի պաշտօնական արարողութեան ներկալ գտնուեցան 33Դ Գանատալի Կեդրոնական Կոմիտէի, 33Դ «Սողո- Գիտակցութիւն, դպրոցական ապահով

Թորոնթոյի 30Մի «Ռուբինա» Ման- մոն Թէիլիրեան» Կոմիտէի, 30Մի «Ռուբինա» Մասնաձիւղի, Յամազգայինի «Գլաձոր» Մասնաժիւղի, ՅՄԸՄ Թորոնթոյի, Յայ Երէցներու Ընկերակցութեան եւ U. Աստուածածին եկեղեցւոյ hnգաբարձութեան ներկալացուցիչները։

> Եկեղեցլոլ հոգելոր հովիլ՝ Վարդան Վարդապետ Թաշձեանի բարի գալուստի խօսքով եւ աղօթքով սկսաւ բաց-

Վարժարանի Կրթական Մարմինի ատենապետ՝ Վազրիկ Շարապխանեան ողջունեց աշակերտներու, ուսուցիչներու եւ ծնողներու գալուստր, եւ 2019-2020 ուսումնական 41-րդ տարեշրջանը պաշտօնապէս բացուած յայտարարեց։ Ան յայտնեց, որ վարժարանը տարուէ տարի վերելքի մէջ է, բան եկեղեցի, ուր դիմաւորուեցան թորոն- մը՝ որ կը պարտի անցեալի եւ ներկայ թոհայ եկեղեցիներու հոգեւոր հովիւնե- տնօրէններուն, ուսուցիչներուն, քարտուղարական կազմերուն եւ կրթական մարմիններուն, որոնք ձիգ չխնալեցին ու չեն խնալեր որ վարժարանը լաջողի ջամբել Գերազանց Ուսում, Տիպար Նկարագիր եւ Ազգային ու Յայկական

Տնօրէն` Րաֆֆի Սարգիսեան

միջավայրի մը մէջ։ Ան շնորհակալութիւն լայտնեց վարժարանի բոլոր բարերարներուն եւ «Սողոմոն Թէիլիրեան» Կոմիտէութեան, Ս. Աստուածածին Եկեղեցւոյ եւ ուղեկից միութիւններուն իրենց շարունակական անվերապահ աջակցութեան ու հոգատարութեան՝ կրթական այս օճախին վերելքին հա-

շար. տես. էջ 25

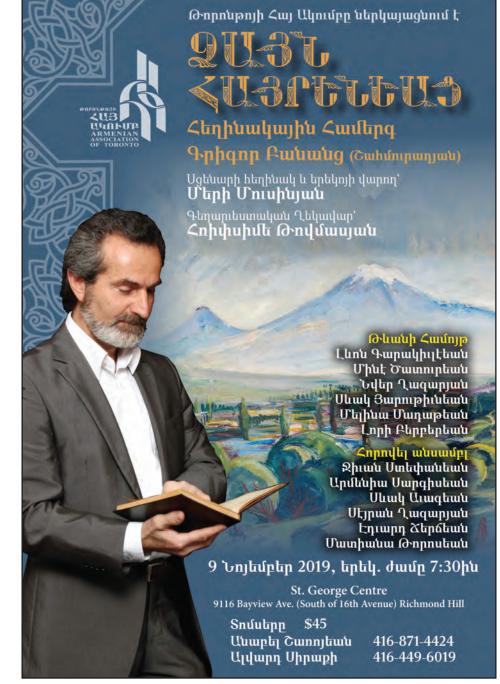

ጓՅԴ Գանատայի Պատանեկան Միութեան Պատանիները Այցելեցին Յայաստան

Մատենադարանին առջեւ` խմբանկար

Պատանիները կ՛այցելեն Արցախ

կան Միութեան անդամ 44 պատանիներ եւ 7 պատասխանատուներ ու վարիչներ Քեպէգէն, Օնթարիոյէն եւ Վանգուվրրէն մեկնեցան Յայաստան, մասնակցելու երկու շաբաթներու վրայ երկարող 9-րդ *հայրենագնացութեան:*

Շրջապտոյտի ընթացքին պատանիները այցելեցին Յայաստանի պատմական տեսարժան վայրերը։ Խումբը երեք օրով հանգրուանեց նաեւ Արցախ։ Պատանիները առիթ ունեցան հանդիպելու տեղական պատանեկան միութեան անդամներուն հետ եւ ունեցան աշխատանքային ձեռնարկներ։

Այս իմաստով, Ընդհանուր Վարիչ Մարմինը իր երախտագիտական խոր զգացումները կը լայտնէ հայաստանագնացութիւնը համակարգող յանձնախումբի անդամներուն՝ իրենց հետեւողական աշխատանքին համար, ծնողներուն՝ մեր առաքելութեան հանդէպ իրենց հաւատքին ու վստահութեան եւ պատկան մարմիններուն եւ գաղութներու անդամներուն իրենց ցուցաբերած անվերապահ աջակցութեան *համար:*

Ստորեւ քանի մը տպաւորութիւններ, պատանիներէն`

Պատանիներով Յայաստան այցելութիւնս ամէնայիշատակելի ձամբորդութիւնս է։ Արցախը ամէնատպաւորիչ վայրն էր։ Լեռները+ դէպի Արցախ ձամբու վրալ եւ Արցախի լեռները+ Մեր ձամբորդութեան ամէնահաձելի պահերը փոխադրակառքին մէջն էին, երբ կ'ըմբոշխնես հայրենի բնութիւնը եւ նոյն ատեն կը լսես հայրենաշունչ երգեր ու ընկերներով միասին կ'երգեՍ։ Բոլորս միասին ստեղծեցինք շատ սերտ կապեր, ունեցանք ներքին կատակներ։ Շատ սիրեցի ձաշարաններն ու անոնց մէջի քէֆերը, երգերն ու պարերը։ Իսկ մեզի ընկերակցող վարիչները շատ հոգատար էին։ Անոնք եղան թէ պատասխանատու եւ թէ րնկեր բոլորիս։

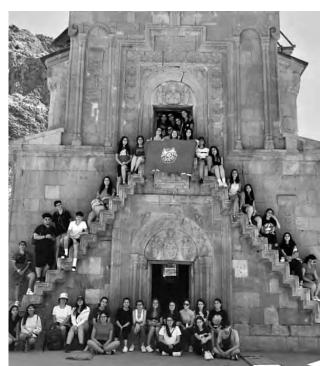
-Գարմէն Տին (Թորոնթօ)

Այս այցելութիւնը պատանեկան կեանքիս ամէնէն տպաւորուեցայ Արցախի Ջոհուած Ջինորներու Թանգարանով։ Յիշատակելի էր «Թապուլէ»ի մեր ընթրիերգեր երգեցինք։ Նաեւ շատ հաճելի գտալ դէպի Սեւանալ Lhd ու Գաբնիի տաժար մեր այցո։ Վերջապես, մեր պտոլտր անմոռանալի փորձառութիւն էր, որ միշտ մեզի հետ կր մնալ։ Իրարու հետ մեր մշակած կապեոր լաւիտենական են ու լիշատակները անմոռանալի։ - Էմմա Մաթոսեան (Թորոնթօ)

Այս ամառ բախտաւոր էի առիթը ունենայով պա*տանեկան միութիւ*ններով Յալաստան ձամբորդելու։ Անցեալին Յալաստան ալցելած եմ ու վստահութեամբ կրնամ ըսել, որ այս մէկը ամենէն սիրած եւ լիշատակելի ձամբորդութիւններէն էր։ Այս այցելութիւնը աւելի հաճելի էր նախորդներէն դաշնակցական մթնոլորտին ու խանդավառ վարիչներուն շնորհիւ. վերջապէս Գանատայի տարբեր մասնաձիւղերու պատանիները հաւաքուած էին իրենց հայրենիքին մէջ։ Յայաստա-

Յուլիս 11 եւ 12-ին, ՅՅԴ Գանատայի Պատանե- նի մէջ ըլլալով` շրջապատուած էինք շատ գեղեցիկ վայրերով, որոնցմէ ամէնէն տպաւորիչը եւ անձնապէս սիրելին Գաւառն էր։ Յոն, որբանոց այցելութիւնը յուզիչ էր, որովհետեւ դիմաւորուեցանք բազմաթիւ ժպտուն հասակակիցներու կողմէ, որոնցմէ մէկը ձեռքս բռնելով ինծի որբանոցը պտտցուց` ցոյց տալու իր անկողինը ու դասարանը։

-Գառնի Քիւփէլեան (Թորոնթօ)

Այցելութիւն` Նորավանք

33Դ Գանատայի Պատանեկան Միութեան Ընդանուր Վարիչ Մարմինի կազմակերպած հայաստանագնացութիւնը առիթ տուաւ ինծի երկրորդ անգամ հայրենիքս տեսնելու , ուր ապրեցայ անմոռանալի յիժան վայրերու այցելութեան կողքին, ունեցաւ երկու նան։ Մեր յարգանքը կը մատուցենք ոչ միայն անոնց, անմոռանալի փորձառութիւններէն մէկն էր։ Շատ տպաւորիչ այցելութիւններ, որոնք մեծ ազդեցութիւն որոնք անվերջ կը պաշտպանեն մեր սահմանները, ձգեցին վրաս, առաջինը` Գիւմրիի որբանոցն էր•'b7 այլ նաեւ անոնց, որոնք նահատակուած են ապագայ շատ հաձելի ժամանց ունեցանք, խօսեցանք, խաղ- սերունդներուն համար։ Վերջին օրը, պատանիներու քը, երբ խումբով ձեռք-ձեռքի տուած յեղափոխական 🛚 ցանք, ծանօթացանք երեխաներու առօրեային. քիչ 🛮 խումբ մը որոշեց այցելել Եռաբլուր, յարգանքի տուրք ւմը ցաւալի էր տեսնել փոքրիկներ իրենց ծնողներէն - մատուցելու այն ազատամարտիկներուն եւ զինուորիեռու։ Յոն` ես բախտաւոր զգացի, որ կ՛ապրիմ ըն- ներուն, որոնք զոհուեցան հայ ժողովուրդին համար, տանիքիս հետ, որ կ՛ապահովէ ամէն պէտքերս, իսկ երկրորդը` Ստեփանակերտի զօրանոցի այցելութիւնն էր, երբ զինուորներուն հետ երգեցինք ու ձեռք ձեռքի տուած պարեցինք•'b7 հոն զգացի, որ երբ պէտք ոլլալ, իրենց կողքին պէտք է նոյնպէս հայրենիքը պաշտպանենք։

-Լոռի Քիւլլահեան (Վանգուվըր)

During my trip to Armenia, I was very fortunate to have seen my motherland alongside my friends. We visited so many historical sites like Sartarabad, the Genocide Memorial monument, and Madenataran. We also had the privilege of driving to Artsakh which took 8 hours after a few days of being in Yerevan. While we

were there we went on the longest zipline called the Wings of Tatev. My favourite part of the trip was visiting the orphanage and seeing the faces of the children light up in front of us as we handed them food. I had been to Armenia before and seen most of the places we visited, however this time it felt different because I was there with kids my age and I could connect with them as their presence made me feel like I was a part of something important. Finally, I would like to thank all the variches and my parents for being able to fund and send me on the trip and giving me a memorable experience.

-Գառնի Քէօշկէրեան (Վանգուվըր)

2019-ի ጓՅԴ Գանատայի Պատանեկան Միութեան համագանատական հայաստանագնացութիւնը առիթ դարձաւ, որ մենք տարբեր տեսակետներէ նայինք մեր հայրենիքի հարստութիւններուն, որոնք շատ տպաւորեց մեզմէ իւրաքանչիւրին։ Օրինակ` Խոր Վիրապ այցելելէ ետք բոլորս ականատես եղանք տարիներու ընթացքին մեր ըմբռնած գիտելիքներուն` Գրիգոր Լուսաւորիչի ապրելակերպին։ Այս փորձառութիւնը մեզի յիշեցուց կեանքի դժուարութիւններուն մասին, որոնց մենք իբրեւ պատանիներ չենք հանդիպած։ Նոյնպէս մեծ ազդեցութիւն ունեցաւ մեր վրալ այն օրը, երբ այցելեցինք որբանոց եւ կրկին անդրադարձանք, թէ որքան բախտաւոր ենք մենք բաղդատմամբ որբերու ծանր կացութեան։ Գաւառի որբանոցի ալցելութեան ժամանակ, ամբողջ խումբը ազդուած փոքրերուն իրավիճակէն, ընկերային յարաբերութիւններ հաստատեցինք անոնց հետ։ Երբ մեկնելու ժամը մօտեցաւ, ոչ մէկ պատանի փափաք ունէր բաժնուելու իրենցմէ։ Շատ հաձելի ժամանակ անցուցինք պզտիկներուն հետ։ Շարունակելով մեր Արցախի պտոյտը հանդիպեցանք բանակ նոր ընդունուած 18 տարեկանի զինուորներուն, որոնց հետ ժամանակ անցուցինք եւ պզտիկ նուէրներ տուինք։ Անոնք մեզի ցոլց տուին շատակներ եւ երեւոյթներ, որոնք ինծի հետ պիտի զօրանոցին տարբեր բաժինները եւ թէ ինչպէս դժոմնան յաւիտեան։ Անձնապէս, պատմական տեսար- ւար պահերու ալ երգելով եւ պարելով կը զուարձաապահովելով իրենց լաւ կեանք եւ խաղաղութիւն։ Ընդհանուր առմամբ մեր հայաստանագնացութիւնը շատ դրական ազդեցութիւն ունեցաւ մեր վրայ, որ տարիներ շարունակ պիտի ամրապնդէ մեր կապը հայրենիքի եւ հայ ժողովուրդին հետ։ Շնորհակալութիւն կ-`ուզենք յայտնել Պատանեկան Միութեան այս հրաշալի առիթին համար, ինչպէս նաեւ բոլոր վարիչներուն, nրոնք երկար ժամեր տրամադրեցին այս ծրագիրը մեզի համար իրականացնելու։

-Լուսին Խշխշեան. Նարօտ Թասլաքեան, Ալիք Աւետիսեան, Էլիսա Վերէլի (Մոնթրէալ)

Գանատալի Պատանեկան Միութիւններու Ընդհանուր Վարիչ Մարմին

Տաթեւ Աւագ Քահանայ Միքայէլեան Կը Նշանակուի Ծխատէր Քահանայ Եւ Օգնական Յովիւ Թորոնթոյի Ս. Աստուածածին Եկեղեցւոյ

Տաթեւ Ա. Քինյ. Միքայէլեան

Բարձր Տնօրինութեամբ՝ Գերշ. S. Բաբգէն Սրբ. Արք. Չարեանի եւ համագործակցութեամբ Եկեղեցւոյս Յոգաբարձութեանց եւ Ազգային Վարչութեան անդամներու, Արժ. S. Sաթեւ Աւ. Քինյ. Միքայէլեան կը նշանակուի Ծխատէր Քահանայ եւ Օգնական Յովիւ Թորոնթոյի Ս. Աստուածածին Եկեղեցւոյ։

Աւազանի անունով Ներսէս, ան ծնած է Յալէպ 1959-ին։ Յաձախած Ազգ. Ջաւարեան վարժարան։ 1983-ին ընդունուած ` Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան դպրեվանքի Քահանայից դասարան եւ 1985-ին Սարկաւագ ձեռնադրուած դպրեվանքի տեսուչ Գերշ. S . Տաթեւ Արք. Սարգիսեանի ձեռամբ։

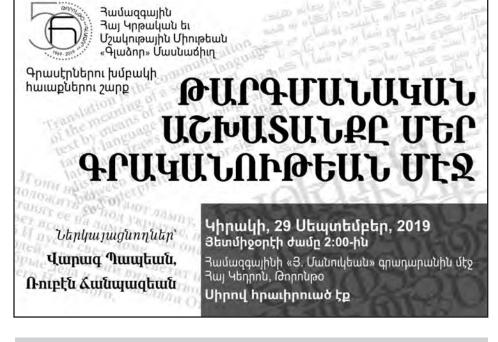
Սոյն թուականին քահանայ ձեռնադրուած Բերիոյ Յայոց Թեմի Բարեջան Առաջնորդ Գերշ. Տ. Սուրէն Արք. Գաթարոյեանի ձեռամբ, վերակոչուելով Տաթեւ քահանալ։

1985-1987 հոգեւոր հովիւ նշանակուած է Սուրիոյ Յիւսիսային շրջանի Ռաքքայի եւ Թէլ Ապեատի, ինչպէս նաեւ Ռաքքայի Ազգ. Նուպարեան Վրժ. Ուսուցիչ եւ *ՅԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ*

տնօրէն ապա 1987-1995 Յոգեւոր hnվիւ Յայէպի Ս. Գրիգոր Լուսաորիչ Եկեղեցւոյ։ 1995-էն մինչ 2018 Յոգեւոր Յովիւ եղած է Յալէպի Ս .Աստուածածին

Ստացած շնորհաբաշխումներ. 1992-ին` Լանջախաչ կրելու իրաւունք։ 2003-ին` Ծաղկեալ Փիլոն կրելու իրաւունք։ 2007-ին` Աւագութեան տիտղոս։

Ստացած է զանազան պաշտօններ ուսուչական, հոգեւոր խոհրդատուիի, միջեկեղեցական պաշտօններ, Սուրբ Գրոց Ընկերակցութեան Ներկայուցիչ եւ այլն։ Ապրիլ 2019-ին, Տաթեւ Աւագ Քահանան կը միանայ Գանատայի Յայոց Թեմի հոգեւորականաց դասուն եւ կը վառէ զանազան պաշտօններ Գանատայի Յայոց Թեմի Ազգային Առաջնորդնարանէն ներս։ Օգոստոս 2019-ին, Բաբգէն Արքեպիսկոպոսի տնօրինութեամբ ան կը նշանակուի Ծխատէր Քահանայ եւ Oգնական Յովիւ Թորնոթոյի Ս. Աստուածածին Եկեղեցւոյ։

Տէր Յայարի Քինյ. Թանաշեանի Անդրանիկ Սուրբ Պատարագը Ս. Երրորդութիւն Յայց. Առաք. Եկեղեցւոյ Մէջ

Յայարի քինյ. <mark>Թա</mark>նաշեանի Յոգեւոր Յովիւի Օգնական նշանակման առիթով` ընդունելութիւն։

Ս.Ե.ጓ.Ա. Եկեղեցւոյ Մամլոյ Գրասենեակ

Գանատահայոց Թեմի Առաջնորդ՝ Գերշ. Տէր Աբգար Եպս. Յովակիմեանի հայրական օրինութեամբ, Կիրակի, Oգոստոս 4, 2019-ին, Սուրբ Երրորդութիւն Յայց. Առաք. Եկեղեցւոլ մէջ պատարագեց եւ քարոզեց Սուրբ Երրորդութիւն Յայց. Առաք. Եկեղեցւոյ Յոգեւոր Յովիւի նորանշանակ Օգնական` Արժ. Տէր Յայարի Քինյ. Թանաշեան։

Ս. Պատարագի ընթացքին Գանատահալոց Թեմի Փոխառաջնորդ եւ Եկեղեցւոյս Յոգեւոր Յովիւ՝ Արժ. Տ. Ջարեհ Ա. քինլ. Չարգարեանը, ընթերցեց Սրբացան Aon տնօրինութիւնը՝ Und. S. Auյարի քինյ. Թանաշեանի Յոգեւոր Յովիւի Օգնական նշանակման առնչութեամբ։ Տէր Ջարեիը իր ուրախութիւնը յայտնեց իր այս նոր առաքելութեան մէջ։

այս նշանակման առթիւ եւ յանուն Եկեոեզւու Ծխական Խորհրդի, Յարակից Մարմիններու եւ հաւատացեալներու, բարի գալուստ եւ լաջողութիւններ մաղթեց Տէր Յօր ի փառս Աստուծոյ, Անոր Սուրբ Եկեղեցւոյ պայծառութեան եւ հաւատացեալներուն մատուցած իր ծառայութեան մէջ։

Յաւարտ Սուրբ Պատարագի, հաւատացեայները շնորհաւորեցին Տէր Յայրը, որմէ ետք տեղի ունեցաւ բարի գալստեան մտերմիկ ընդունելութիւն` կազմակերպուած Ծխական Խորհուրդին կողմէ, գլխաւորութեամբ ատենապե-տուհի Տիկ. Ոոզին Իմաստունեանի։ Ընդունելութեան ընթացքին ներկաները յաջողութիւններ մաղթեցին Տէր Յօր

Աստուածածնայ Տօնի Առթիւ Ս. Պատարագ եւ Խաղողի Օրինութիւն

Աստուածածնայ Տօնի Առթիւ Ս. Պատարագ եւ Խաղողի Օրինութիւն

Մատաթ Մամուրեան

ներէն չորրորդն է U. Կոյս Աստուածածնի վերափոխման տօնը։ Այս տօնը Աստուածածնի նուիրուած տօներուն գլխաւորն ու հնագոյնն է։

տօնը կը յիշատակէ Տիրամօր այս աշխարհէն մեկնիլն ու երկինք վերափոխո-

17 Օգոստոս 2019-ի երեկոյեան ժամը 7։00-ին տեղի ունեցաւ նախատօնակը Վերափոխումն Ս. Աստուածածնայ տօնին, Թորոնթոյի Ս. Երրորդութիւն Յայց. Առաք. Եկեղեցւոյ մ<u>է</u>ջ։

18 Օգոստոսին, Ս. Աստուածածնի տօնին առթիւ Սուրբ եւ անմահ պատարագ մատոյց եւ քարոզեց գանատահալոց թեմի փոխառաջնորդ եւ եկեղեցւոլս

հոգեւոր հովիւ Ջարեհ Ա. քինյ. Ջարգարեան։ Արարողութեան ներկալ էր նաեւ Յայ եկեղեցւոյ հինգ տաղաւար տօ- եկեղեցւոյս հովիւի օգնական Տ. Յայարի քինյ. Թանաշեանը։ Ս. Սեղանին սպասարկեցին եկեղեցւոյս սարկաւագներն ու դպիրները։

աւորն ու ինագոյնն է։ Երգեցողութիւնը ներդաշնակ կեր-«Վերափոխումն Ս. Աստուածածնի» պով կատարուեցաւ դպրաց դասին կողմէ ղեկավարութեամբ` դպրապետ Շահէ Ալթունեանի, երգեհոնի ընկերակցութեամբ` Սոնա Արթինեանի։

Յաւարտ Ս. Պատարագին, եկեղեցւոյ շրջափակին մէջ տեղի ունեցաւ «Խաղողօրինէք»ի արարողութիւն, որուն յաջորդեց խորովածի սպասարկութիւնը։

Ներկայ գտնուող հոծ բազմութեան գնահատանքին արժանացան Ծխական Խորհուրդը եւ Տիկնանց միութեան անդամները իրենց տարած բծախնդիր աշխատանքին առթիւ։

www.torontohye.ca

Այիդա Ֆրանգեան

Այս տարի լրանում է ՅՕՄի Ամէնօրեայ Վարժարանի «Ռուբինա» Մանկամսուրի, Պապայեան Մանկապարտէզի, Գոլոլեան Նախակրթարանի եւ Լափոյեան Երկրորդականի 40-ամեակը։ Տարուան ընթացքին վարժարանի բոլոր հանդէսները, երգչախումբի եւ նուագախումբի ձեռնարկների բեմերը զարդարուած էին մեծ 40-ով։

Յանկարծ 40 տարի ն ինձ մտածել տուեց, թէ ինչպէս էր վարժարանը 1982-ին, երբ ես եւ Վարդանը հաստատուեցինք Թորոնթօ եւ ես սկսայ աշխատել վարժարանին մէջ։ Այդ օրերին, վարժարանը կոչուում էր ՅՕՄի Ամենօրեայ Վարժարան, Պապայեան Մանկապարտէզ եւ Գոլոլեան Նախակրթարան։ Աշակերտները բաժանուած էին Բողբոջ, Կոկոն, Ծաղիկ եւ Առաջինից մինչեւ Չորրորդ դասարանների մէջ։

Մէկ շաբաթ էր, որ հաստատուել էինք Թորոնթօ, երբ Օգոստոս ամսուայ մէջ մի օր մեր բարեկամներից մէկի հետ հայ Կեդրոն այցելեցինք։ Տեղի էր ունենում, շինութիւն, որ դպրոցի նոր շէնքը պիտի

Դայ Կեդրոնն էլ նոր էր, երեք-չորս տարուայ շինութիւն։ Կեդրոնը շրջագայեւուց յետոյ, իջանք դպրոցի մասը եւ հանդիպեցինք Պրն. Տնօրէնին, որ դպրոցի վերամուտի նախապատրաստական աշխատանքներն էր ծրագրում։ Իր գրասենեակը (այժմու Երիտասարդականի սենեակը)` պզտիկ սենեակ, մէկ հատ գրասեղան, մեծ տպագրական մեքենայ եւ երկու աթոռ։ Ծանօթացանք Պրն Մարգար Շարապիանեանի հետ եւ այսպէս մէկ ժամ խօսեցինք տարբեր նիւթերի, Թեհրանի ազգային մշակութային կեանքի եւ Թորոնթոյի հայ գաղութի պատմութեան մասին։ Յաջորդ օրը` Պրն. Մարգար հեռաձայնեց ինձ ու հարցրեց, արդեօք կ'ուզե՞մ չորս ամսուայ տեւողութեամբ դպրոցը աշխատել. անմիջապէս «այո» ասեցի եւ ահաւասիկ 4 ամիսը դարձաւ 37 տարի...:

Յաջորդ օրը գնացի հանդիպելու Կրթական Մարմնի հետ։ Ակումբի դռան առաջ հաձելի ժպիտով ակնոցաւոր մէկը մօտեցաւ եւ հարցրեց` Ֆրանգեա՞ն, եւ կատակեց հարցնելով` թէ արդեօք ու՞ր -պիտի ապրենք` Միսիսոկ՛ա (այդ տարիներին բոլոր պարսկահայերը բնակութիւն էին հաստատել Միսիսոկա)։ Ես դեռ Միսիսոկան ուր էր չգիտէի, ծիծաղեցի եւ իջայ հանդիպումի` Կրթական Մարմնի այդ տարուայ կազմի հետ ծանօթանա-լու։ Ծանօթացայ Տիկ. Արմենուհի Գոլոլեանին, (վերջը իմացայ, որ դպրոցի բա-րերարն է) Տիկ. Մատլեն Տայեանի, Տիկ. Ոոզիկ Սարոյեանի, ատենապետը Պրն Անդրանիկ Արթինեանը, որ ինձ մուտքին այդքան հարազատ ընդունեց եւ անշուշտ ներկալ էր նաեւ Տնօրէն Պրն Մարգարը։ Իմացայ, որ Դպրոցը հիմնուել էր 1975ին. հիմնադրութեան մտայղացումը եղել էր ጓՅԴ «Սողոմոն Թէհլիրեան» Կոմիտէի ու 30Մ-ի «Ռուբինա» Մասնաձիւղի։ Ե րեք հոգինոց այս առիթով ստեղծուած նախնական յանձնախումբը (Վահէ Մատեան, Գէորգ Աձէմեան եւ Էլիզ Շարապխանեան) շուտով համալրուած էր մի խումբ հեռատես ազգայինների կողմից՝ յանձինս Յարութիւն Շիթիլեանի, Անդրա-նիկ Արթինեանի, Մարգար Շարապխա-նեանի եւ Տէր եւ Տիկ. Գէորգ եւ Արմէնու-հի Գոլոլեանների, որոնք իրենց սրտաբուխ եւ իշխանական նուուիրատուութեամբ իրականութիւն դարձրեցին գաղութի պահաջքից բխած երազը։ Այս քայլին իր նիւթական մեծ նպաստն էր բերել Պապայեան հաստատութիւնը, որ հիմնուած էր Տէր եւ Տիկ. Լեւոն եւ Փերուզ Պապայեանների կողմից։

Պաշտօնապէս ընդունուեցի աշխատելու ՅՕՄի Ամէնօրեայ Վարժարանի մէջ՝ փոխարինելով ուսուցիչներից մէկին,

Յուշեր` ՅՕՄ-ի Վարժարանի 40-ամեակին Առիթով

որ չորս ամիս բացակայելու էր դպրոցից։ 1982-83 դպրոցական տարեշրջանին վարժարանը ընդամէնը 4 տարեկան էր

վարժարանը ընդամէնը 4 տարեկան էր ՝ Կոկոն դասարանի տարիք ունէր եւ չորս կողմից ուշադրութեան կեդրոնում էր, ի մասնաւորի Դպրոցի շէնքի շինարարութիւնն էր տեղի ունենում։ Ծանօթացայ բոլոր այն հոգատար եւ կամաւոր անհատներին, որոնք անվերապահ աշխատում էին գիշեր ու ցերեկ դպրոցը ոտքի պահելու։ Դժբախտաբար շատերը այլեւս մեզ հետ չեն, բայց մեծ ներդրում են ունեցել դպրոցի կեանքում։

Պիտի փորձեմ յիշել բոլորին։ Խնդրում

էր` ծառայում էին դպրոցին եւ դեռ տարիներ շարունակուեց։

՝ Աշակերտութեան համազգեստ գոգնոցները տարիներով կարում էին ՅՕՄի ընկերուհիներ Տիանա եւ Անի Թագւորեանները։

Դպրոցի բոլոր գրասեղանները, գրատախտակները եւ ցուցատախտակները նորոգում էր Յրայր Մասպանաձեան իր աշխատանքային ժամերից դուրս` գիշերները։ Թղթակցութիւնները գրում էր Գրիգրու Յութուեանո։

սելը։ Թղթակցությասերը գրուն էր Գրրգոր Յոթոյեանը։ Դպրոցը այդ օրերին ունէր մի քանի լուսանկարիչներ՝ Պերձ Արապեան, Սար-

7 Նոյեմբեր 1982. Դպրոցի շէնքի բացում

1987. ուսուցչաց կազմի եւ աշակերտներու միջեւ` պասքէթի մրցում։

եմ ներողամիտ գտնուէք, եթէ մէկը մոռանամ գրութեանս մէջ։

Օգոստոսի վերջի շաբաթը ինչպէս միշտ նախապատրաստական աշխատանք էր։ Դպրոցի նոր շէնքը դեռ շինութեան տակ էր եւ նոր շէնք անցնելը նախատեսւում էր Յունուար 1983-ին, ուրեմն դպրոցը Յայ Կեդրոնի շէնքի ժողովասենեակներում եւ Յարութիւն Մանուկեան Գրադարանի մէջ էր տեղաւորուա սուցիչները յարմարուելով պայմաններին փորձում էին աշակերտներին համար դասարանային մթնոլորտ ստեղծել եւ oqտակար լինել՝ ունենալու հեզասահ վե-րամուտ։ Դպրոցի անձնակազմը կը կազմէին Տնօրէն Մարգար Շարապխանեան եւ 11 հոգանոց Մանկապարտէզի եւ Նախակրթարանի ուսուցչական կազմ. Տիկիններ` Ջուարթ Յամբարձումեան, Յասմիկ Խրլաքեան, Նանիկ Նաձարեան, Սայբի Օթաձեան (որ բացակայ ուսուցչուհին էր) Ռոզին Մինասեան եւ Պրն. Էդիկ Յովսէփեան (մի քանի ամիս վերջ մեզի միացաւ Տիկ. Տիգրանուհի Քէնտիրձեանը)։ Անգլերէնի ուսուցչուհիններն էին` Ms. Susan Dalton, Ms. Sueallen Silverman, Ms. Sue Scott, Ms. Synthia Fink:

Դպրոցը ունէր սիրայօժար կամաւորների խմբակ, որ արդէն մի քանի տարի տա Գանձապետեանները։

Այդ օրերուն` ուրիշ ոսկայական կամաւոր աշխատանք էր նորակառոյց դպրոցի բացման հանդիսութիւնը, որի պատրաստման մասնակցում էին Դայ Կեդրոնի յարկի տակ աշխատողների մի մեծ խումբ տարբեր յանձնախումբերի մէջ, գլխաւորութեամբ` Յարութիւն Շիթիլեանի եւ Ջաւէն Սարգսեանի, Ջոհրապ Սարգիսեանի, Մատթէոս Տէրտէրեանի Աբգար Միրաքեանի, որոնք շատ մօտից հսկում էին վերջին շինարարական եւ բացման հանդիսութեան կազմակերպչական աշխատանքները։ Այդ ժամանակաշրջանում ամէն օր Պրն. Անդրանիկ Արթինեանը հանդիպում եւ ժողովներ էր ունենում Պրն. Մարգարի եւ Ուսուցչական Կազմի հետ բացման հանդիսութեան կա

ապահովելու նպատակով։ Այդ յանձնախումբի անդամներն էին Տէր եւ Տիկ ձորձ

եւ Ժանեթ Տայեան, Տէր եւ Տիկ. Մարգարեաններ, Տէր եւ Տիկ. Յակոբ եւ Սեդա

Թաշձեաններ եւ Տէր եւ Տիկ. Խաչիկ եւ Այ-

պուած հարցերով։ 7 Նոյեմբեր 1982. Դպրոցի նորակառոյց շէնքի բացում

Բացման հանդիսութեան նախօրեակին՝ Նոյեմբեր 6-ին, Պրն. Մարգարի եւ Յամազգայինի Վարչութեան միջոցով կազմակերպուել էր հանդիպում բոլոր մտաւորականներիեւ ղեկավարների հետ, որոնք յատկապէս հրափրուած էին դպրոցի շէնքի բացման։

Այդ օրը առիթը եղաւ ինձի մօտից ծանօթանալու Յակոբ Կարապենցին, Ժիրայր Աթարեանին, Տէր եւ Տիկ. Էլոյեան-

Բարեկենդան` 30 տարիներ առաջ. Տնօրէն Մարգար Շարապխանեան մանկապարտէզի մանուկներու հետ։

գիս Վարդանեան եւ Գալուստ Պապեան, որոնք սիրայօժար գալիս եւ լուսանկարում էին աշակերտները։

Վարժարանի բոլոր նամակագրութիւնները եւ աշակերտների անուանացանկերը մեքենագրում էր Էլիզ Շարապխանեանը։

Ամէն օր շակերտների Ճաշի հսկողութեան էին գալիս Փառանձեմ Մարտիրոսեանը, Սեդա Մասպանաձեանը, Մարիա Պոյե ա ձ ե ա ն ը , Մ ա ն ի կ Խուդավերդեանը, Լոռեթ Խումայեանը եւ Սեդա Թաշձեանը։

1982-83 տարեշրջանի դպրոցի առաջին զանգը ինչեց 7 Սեպտեմբեր 1982-ին։ Ներկայ էին ՅՕՄի Ատենապետուհին Շաքէ Ստեփանեանը, Տէր եւ Տիկ. Գէորգ եւ Արմէնուհի Գոլոլեանները, ՅՅԴ Սողո-մոն Թէիլիրեան Կոմիտէի հեթապահ Յարութիւն Շիթիլեանը, կրթական Մարմնի Ատենապետ Անդրանիկ Արթինեանը եւ ծնողներ։

Վարժարանը այդ տարի ունէր թիւով 115 աշակերտներ։ Մանկապարտէզը` 50, իսկ նախակրթարանը` 65։

՝ Այդ տարի Կրթական Մարմնից բացի դպրոցը վայելում էր Խնամակալ Մարմին կոչուած յանձնախումբի հովանավորութիւնը` դպրոցի համար նիւթական

ներին, Վրէժ-Արմէն Արթինեանին։ Ներկայ էին նաեւ մեծ թիւով Յամազգայինականներ։ Ծանօթացայ նաեւ Յակոբ Ճանպազեանին, Գալուստ Պապեանին, Յասմիկ եւ Անդրանիկ Շարապխանեաններին, Սիմոն եւ Մարալ Յասըրձեանին, Լեւոն Յասըրձեանին եւ Մարօ Մարտիրոսեանին։ Յանդիպումը վարում էր Պրն. Տնօրէնը։ Շահաւէտ հանդիպում եւ կարծիքների փոխանակում Յայ Դպրոց կարեւորութեան մասին հրաւիրուած դպրոցասէր մտաւորականների եւ երիտասարդ աշխուժ Յամազգայինականների հետ։ Մի անմոռանալի գիշեր։

Նոյեմբեր 7-ը ուրիշ բացառիկ օր կնքուեց թորոնթոհայ գաղութի համար. հազարից աւելի ներկաներ եկել էին մասնակցելու Առաջին Սեփական Դպրոցի Շէնքի բացման արարողութեան եւ հանգանակային ձաշկերոյթին։ Մենք` ուսուցչական կազմը երկու շարքի վրայ կանգնել էինք նորաշէն շէնքի անցքի մէջ` Կեդրոնից դէպի դպրոց, ուր 30Մ-ի Հարժարանի ժապաւէնը կտրեց 30Մ-ի Շրջանային Վարչութեան ատենապետուհին, իսկ ժողովուրդը հիացմունքով մուտք գորժեց դպրոցի նոր շէնքը։ Գոլոլեան Նախակրթարանի ցուցատախտակի բացու-

շար. տես. էջ 7

Յուշեր՝ ՅՕՄ-ի ... շար. 6րդ էջէն

մը կատարուեցին Տէր եւ Տիկ.Գէորգ Գո-լոլեանների եւ Պապայեան Մանկապարտէզի ցուցատախտակի բացումը կատա-րուեց Պապայեան Յաստատութեան Տնօրէն Տէր եւ Տիկ. Սէլեանների կողմից։ Դասարան առ դասարան ժապաւէն կտրեցին դասարանների նուիրատուները եւ ամէն դասարանի մէջ ժողովուրդը հիւրասիրուեց եւ շնորհաւորեց նուիրատուները:

Դասարանների նուիրատուններն էին

Տոքթ. Ժիրայր եւ Էգի Թռնամեան, Յայ Կեդրոնի Երէցների Ընկերակցու-թիւն, Յայ Կրթական Յիմնադրամ (Լոս Անձէլէս), Տէր եւ Տիկ. Էմիլ եւ Ֆիլօ Բար-սեղեան, Թիթիզեան Եղբայրներ, Տէր եւ Տիկ. Մինաս Ոսկերիչեան, Տէր եւ Տիկ. Դաւիթ եւ Էդա Դաւիթեան, Տէր եւ Տիկ. Ցովսէփ եւ Վերժին Դաւիթեան, Տէր ե Տիկ. Ռուբէն եւ Բրլանթ Թորիկեան։ Մէկ տարի ետք, նուիրատուների ցանկին ա-ւելացան՝ Պրն. Թոնի Տէր Պետրոսեանը, տնօրէնի գրասենեակ՝ Գըրգ Մակա-րեանը եւ գիտաշխանոցը՝ ՅՕՄի Շրջանային Վարչութիւնը։

Ճաշկերոյթը սկսուեց բացման արարողութիւնից անմիջապէս լետոյ. օրուայ հանդիսավարութիւնը եւ հանգանակու-թիւնը կատարեց ընկ. Անդրանիկ Արթինեանը, իսկ բանախօս հրաւիրուած էր Պրն. Մինաս Թէօլօլեանը։ Մեծ պաստառի վրայ պատգամեց Կիլիկիոյ Թեմի Կա-թողիկոս Գարեգին Բ. Սարգիսեանը։ Շինարարական՝ աշխատանքների գործընթացքի մասին զեկոյցեց Ընկ. Յարութիւն Շիթիլեանը։ Ոգեւորութիւնը շատ բարձր էր եւ շատ մեծ թիւով ներկաներ մասնակցեցին՝ հանգանակութեան։

Ճաշերի եւ սպասարկութիւնը ստանձ-նել էին Կրթական Մարմնի անդամուհիները` Տիկ. Գոլոլեանի գլխաւորութեամբ եւ մեծ թիւով ՅՕՄի ընկերուհիներու, ո-րոնք մինչեւ վերջ հիւրասիրեցին հազարից աւելի ներկաները։

7 Յունուար 1983-ից մի քանի օր ա-ռաջ փոխադրուեցինք նոր շէնք։ Փոխադրութիւնը եղաւ Երիտասարդաց Միութեան անդամների` գլխաւորութեամբ՝ Ռաֆֆի Թիթիզեանի, Կրթական Մարմնի, ուսուցչական կազմի եւ Յայ Կեդրոնիէ մի խումբ կամաւոր անդամների միջոցով։

Մեր դպրոցի բոլոր հաշուապահական, գանձապահական աշխատանքնե-րը տարիներով կամաւոր աշխատանք էր, եւ այդ ժամանակաշրջանում այս գործերը վարեցին Տիկ. Աըմենուիի Գոլոլեանը, ապա՝ Տիկ. Էգի Թռնամեանը, եւ մի որոշ ժամանակահատուածում՝ Տիկ. ժուլիեթ Ճանպազեանը։

Ծոխադրուեցինք նոր շէնք եւ դպրո-

ցի պատկերը փոխուեց։

Ամէն առաւօտ տարբեր հարցերով գրասենեակ էին ալցելում ծնողքներ եւ բարեկամներ, հարցնում, թէ ինչպէս կա-րող են օգտակար լինել։ Ամէնից առաջ գալիս էր ընկ. Վարուժան Պաստաձեա-նը եւ ստուգում, եթէ դասարանները լաւ տաքացուա՝ ծ են եւ բաւարար տաքութիւն ունե՞ն, յետոյ գալիս էր Սերժ Սարոյեանը, որ Կեդրոնի Տնօրէնն էր եւ հարցնում, եթէ ամէն կողմ ամէն ինչ կարգին է։ Գալուստ Պապեանը նախքան աշխատանքի գնալը անպայման հանդիպում էր միայն բարեւելու եւ իր ոճով` հրաշք մա-նուկները տեսնելու։ Կէսօրից յետոյ ժամը 3-ի շուրջ գալիս էին Աբգար Միրաքեանը եւ երբեմն՝ Վիգէն Աձէմեա-

նը՝ Տնօրէնին հանդիպելու։ Մի օր էլ, այցելեց Յակոբ Կէտիկեանը եւ դպրոցին նուիրեց երկու հատ առաջին հայատառ Apple Macintoch Classic իամակարգիչներ եւ մեր հայատար գրամեքենան փախարինուեց համակարգիչով։ Սկսեցինք հրատարակել «Զանգ» աշակերտական պարբերաթերթը՝ խմբագրութեամբ Պրն. Տնօրէնին։ Ուսուցիչների քաջալերանքով եւ ուղղութեամբ աշակերտները սկսեցին գրել «Զանգ» պարբերաթերթի մէջ, եւ անշուշտ գրում էինք նաեւ դպրոցի առօրեայի մասին, դպրոցը այցելած հիւրերի մասին եւ բաժանւում էր ծնողների եւ գաղութի անդամ-

ների մէջ։

W. TO THE SERVE

Վիգէն Աճէմեանի գաղափարն էր ծնողներին օգնելու նպատակով` կրթաթոշակների դիմաց նուիրատուութեան անուան տակ տրուի տուրքէ զերծ ստացագիրներ եւ կազմուեց մի յանձնախումբ իր գլխաւորութեամբ` եւ յանձնախումբի ջանքերի շնորհիւ՝ ծրագիրը յաջողուեց։ 1983 թիւի Ապրիլ 10-ին առաջին Պա-

Նոր վարժարան փոխադրութեան օրը։

տարագը մատուցուեց նորակազմ Ս. Աստուածածին Եկեղեցիի մէջ եւ մեր անձնակազմին միացաւ խաժակ Վրդ. Յակոբեանը։ Ամէն առաւօտ Յայր Խաժակի ներկայութեամբ աղօթում էին աշակերտ-ները, երգում Գանատական եւ Յայկական քայլերգները եւ վերջում` Մուշեղ Իշ-խանի «Մենք Մանուկներ Յայոց Ազգին»

եւ գնում դասարան։

Սկզբում, մի քանի տարի դպրոցից ներս օգտուեցինք Օնթարիոյի կառավարութեան սպասարկութիւններից, մինչեւ որ այդ սպասարկութիւնները մէկը միւսի հետեւից կրձատուեցին։

Ա. Շաբաթական դրութեամբ դպրո-

Ա. Շաբաթական դրութեամբ դպրո-ցի մէջ ունեցանք հիւանդապահուհի՝ յանձին Տիկ. Քիմ Գաւուքի։

Բ. Մէկ ամսուայ դրութեամբ ատամնաբուժական քլինիք մը սիրայօժար դպրոցի աշակերտների ակռաները խնամքը կատարեց. անհրաժեշտ բուժումները կատարում էին ատամնա-բուժներ՝ Տոքթ. Կարպիս Մերձանեանը, Պերձ Դանիէլեանը եւ Տոքթ. Արսէն Քէլէշեանը եւ այլ գանատացի ատամնա-բուժներ։ բուժներ։

՝ Գ. Տարին երկու անգամ լսողութեան ստուգում` Կոկոն եւ Ծաղիկ դասարանների աշակերտութեան համար ձեռամբ` հիւանդապահուհի Mrs. Bell-ի։

Դ. Տարին երկու անգամ Օնթարիոյի կառավարութեան կողմէ պատուաստների ստուգում։ Այս խնամքը կը շարունակուի մինչեւ օրս։

մինչեւ օրս։

Այդ տարիներին վարժարան այցելեցին բազմաթիւ գրողներ, մտաւորականներ, ազգայինները եւ հանդիպեցին աշակերտներին. Յակոբ Կարապենց, Ժիրայր Աթթարեան, Էդիկ Յովհաննէսեան, Սարգիս Ջէյթլեան, Յայր Լեւոն Ջէքիեան, Յրայր Մարուխեան, Կարօ Արմէնեան, Վրէժ Արմէն Արթինեան, Գրիգոր

Շահինեան եւ այլք։ Կ'արժէ յիշատակել նաեւ այն բոլո-րին, որոնք դպրոցի հիմնադրութեան ա-ռաջին տարիներին եւ յետոյ այցելել են ռաջին տարիներին եւ յետոյ այցելել են եւ իրենց սրտի խօսքը գրել յուշատետրի մէջ. Վահէ եւ Արսինէ Օշական, Բիւզանդ Կռանեան, Մարք Նշանեան, Մովսէս Պչակճեան, Գաբրիէլ Ինճէճիկեան, Թորոս Թորանեան, Լեւոն Վարդան, Վեհանույշ Թէքեան, Ա. Արփինէ, Լուսիկ, Տոքթ. Յրանդ Մարգարեան, Արսինէ Խանճեան եւ Ատոմ Էկոյեան։ Յայրենիքից ` Ջորայր Խալափեան, Ռազմիկ Դաւոյեան, Յրանդ Մաթեւոսեան, Արշակ, Աղուան Վարդանեան, Ռուբէն Յովսէփեան, Ռուբէն Յակոբեան, Վահան Յովհաննէիսեան, Սվեդկոբեան, Վահան Յովհաննէիսեան, Սվեդ-

կոբեան, Վահան Յովոաննէիսեան, Սվեդ-լանա Նաւասարդեան, Կիլիկեան թեմի կաթողիկոսներ՝ Գարեգին Բ. Եւ Արամ Ա. եւ Սրբազաններ՝ Մեսրոպ արք. Աշձեան, Կորիւն արք. Պապեան, Արտակ արք. Մա-նուկեան եւ Սեպուհ արք. Սարգիսեան։ Եւ ահաւասիկ այդ օրերի 4 տարեկան Կոկոնի տարիք ունեցող վարժարանը 1986-ին տուեց իր առաջին 8-րդ դասա-րանի հունձքը եւ 2005-ին՝ առաջին 12-րդ դասարանի հունձքը։ Դպրոցը գաղութին տուեց թիւով 600-ից աւելի շրջանաւարտ-ներ, որոնք այսօր հպարտօրէն պատասներ, որոնք այսօր հպարտօրէն պատասխանատուութիւն են ստանձնել պահելու եւ աւելիով զարգացնելու 40 տարեկան դպրոցը։ Դպրոցը հիմնադրուեց 72 աշա-կերտով եւ այս վերջին տարեշրջանին

ունի 645-ից աւելի աշակերտներ։ Եւ այս բոլորը` շնորհիւ 33Դ «Սողո-մոն Թէիլիրեան» Կոմիտէութեան, 30Մի «Ռուբինա» Մասնաճիւղի անվերապ աջակցութեան, տեսիլք ունեցող կրթական մարմինների, հոգատար տնօրէնների, անձնուէր ուսուցչական կազմերի, Ս. Աստուածածին Եկեղեցիի, Յայ Կեդրոնի յարկին տակ գործող բոլոր միութիւննե-րի եւ Յայ Դպրոցին հաւատացող հազարաւոր ծնողների եւ` անկասկած մեր վարժարանի առատաձեռն նուիրատուների

Բոլորի Վարձքը Կատար։ Ջրվէժ, Երեւան- Յուլիս 2019

1991-92 տարեշրջանի ուսուցչաց կազմը։

Երկրորդականի աշակերտներ կը մասնակցին շարժանկարի դասընթացքներու` Սիլվա Պասմաձեանի հետ։

2018. Մայիս 28-ի տօնակատարութիւն։

ArtLinks Երիտասարդական Ցանց 2019

Ռիթա Թալաթինեան

Ընկեր մը ինծի ուղարկեց Ատոմ Էկոլեանի մասնակցութեամբ «ArtLinks երիտասարդական ցանց» անունով ձեռնարկի մը մասին գովազդ մը, մտածելով թէ կրնար զիս հետաքրքրել։ Բազմաթիւ տարիներէ ի վեր հեռացած ըլլալով հայկական մթնոլորտէն, օրերով կը տատամսէի մասնակցելու։ Երբ վերջապէս զանկութիւնս լարթեց մտահոգութիւններուս (թուականէն երկու օր առաջ անշուշտ), նշմարեցի, թէ արձանագրութեան թուականը մէկ ամիս առաջ էր. բայց կազմակերպիչները շատ ազնիւ գտնուեցան ինծի հանդէպ եւ նոյնիսկ դասաւորեցին ձամբորդութիւնս դէպի Թորոնթօ։ Պայուսակիս մէջ դնելով ինչ որ կը գտնուէր աչքիս առջեւ ձամբայ ելայ, իսկ ետքը ինչ որ պատահեցաւ անակնկալ մըն էր։

Եօթը ժամ ետք մտանք բնութեան եւ լռութեան խորերը առանձնացած մեծ տուն մը, ուր դրան առջեւ մեզի կը սպասէին ջերմ ու ազնիւ բարեւողներ, որոնք ժպիտներով ընդունեցին մեզ ու ուղղեցին դէպի մեր սենեակները։ Երեկոն ծառայեց մեր այս նոր անծանօթ ընտանիքին անդամներուն ծանօթանալու զրոյցներով, խաղերով, երգերով, քիչ մը խմիչքով, բայց մանաւանդ` փոխադարձ ծիծաղներով։ Յաջորդ օրը սկսաւ երբ Խաչիկ Մուրատեանը մեզի ներկայացուց առաջին աշխատանոցի վարիչը` Ճորժ Աղժայեանը, որ իր ժամանակը կը յատկացնէ Արեւմտեան Յայաստանի ժողովրդագրական տեղեկութիւններու փտնռտուքին, ինչպէս նաեւ այսօր այնտեղ բնակող թաքուն հայերուն ինքնութիւնը հաստատելու. այսինքն` իր նպատակն է, որ գտնենք Թուրքիոլ մէջ բնակող այն հայերը, որոնցմէ խլուած է իրենց հայկական ինքնութիւնը, գտնել այն հայերը, որոնց անունները ու պատմութիւնները ջնջուած են Ցեղասպանութենէն ետք, հիւսել մեր անջատուած ծննդաբանական կապերը իրարու հետ, որպէսզի կարենանք մեր քանդուած իրականութեան փշրուած կտորները իրար միացնել եւ զանոնք վերականգնել։ Պարոն Աղճայեանի համար կարեւոր է, որ մեր անցեալի ոտնահետքերուն հետեւինք ու կցենք զանոնք մեր ներկային, որպէսզի մեր նախահայրերը ապրին մեր մտքերուն ու մեր սրտերուն մէջ ու երկու անգամ չմահանան։

Յաջորդ աշխատանոցը կը վարէր Լիսա Կիլլեսէրեան, ալո` Harvard hամալսարանի դասախօս, բայց ինչ որ ես անմիջապէս նկատեցի, վարակիչ մանկական խանդավառութեամբ գրականութեան սիրահար մը, որ մեզի ներկայացուց հայրէնը` հայկական՝ միջնադարէն մեզի հասած չորս 15 վանկերով նոյնայանգ տողերէ` կամ ութ 7-8 վանկով տողերէ բաղկացած կարձ բանաստեղծութիւնը, որ մեծ ազդեցութիւն ունեցած է հայ բանաստեղծական աշխարհին վրայ։

Երկրորդ օրը խաղցանք բառերով, կազմեցինք հայրէններ մեր նախընտրած լեզուով եւ խումբին առջեւ կարդացինք զանոնք, իսկ Լիսա Կիւլեսէրեանը մեր ժպիտները ու ողջոյնները իր հետ տանելով աձապարեց իր թռիչքին հասնիլ, ու մենք գոհունակ սրտերով սկսանք մեր լաջորդ աշխատանոցը։

Դաշնակահար եւ Nexus Center for the Artsի տնօրէնուհի Աննա Միքայէյեանի հետ ապրեցանք այն խմբային խորհրդաւոր մտերմութիւնը, որ կր ստեղծուի երբ քաջութիւնը կը գտնենք մեր ամիասին։ Պէտք էր մենք բոլորս համաշունչ երգէինք ձեռքերով, ոտքերով ու բերնով. բայց իմ մտահոգութիւն-

նի նման եւ միայն շրթներս կը ձեւացնէի շարժել։ Անվստահութեանս ալիքները ընկղմած էին ձայնս։ Աննան կրկնեց, թէ խումբը չէր կրնար ամբողջովին միանալ, եթէ անդամներէն մէկը կեղծ ըլլար։ Առաջին անգամն էր, որ ես անկեղծօրէն կեղծ կր զգալի։ Այդ դէպքը մտածումներս գրաւեց ամբողջ երեկոն։

Յաջորդ օրը, Աթոմ Էկոյեանի բազակալութեան պատճառով, ազատ ժաաղջիկներ միացան մեզի ու սկսան եր- իէր լռութեանս ընթացքին։ Ինչո՞ւ այն-

ներովս ծածկուած` կանգնած էի արձա- անօգուտօրէն զգոյշ խօսքերով մխրձո- քի մը, ձակատագիրը մեր ծննդեան կաւած լռութիւնը։ Կը կարծեմ, թէ մարդը եւ բնութիւնը իրարու միջեւ լռութեամբ է, որ կը խօսին, գաղտնի համաձայնութեամբ մր։ Ամէնէն զօրաւոր, անկեղծ զգացումները, հոգիին խոստովանանքները ու բարեպաշտին աղօթքները լռութեան մէջ է, որ կ'արտալալտուին։ Ան միջոցն է, որով նկարիչը կր գրաւէ ու կ'անմահացնէ իր ապրած անվերջ երկվայրկեանը. անով գրողը կը լաջողի որսալ իր ամանակ ունէինք։ Դաշնակին ձայնը զիս նընդհատ փախչող մուսան ու վերաբանկանչեց ու հետեւեցայ անոր եւ լուռ նստե- տարկել զայն իր թափանցիկ բանտին ցայ Աննային մօտ։ Մեր խումբէն երկու մէջ։ Յիմա կը հասկնաք ինչ կը պատա-

ArtLinks Երիտասարդական ցանց 2019

Լիսա Կիւլեսէրեան մասնակիցներու կը ներկայացնէ գրական ստեղծագործութիւն նիւթը։

գելու։ Սկիզբը անոնց երեսները դիտե- քան կր պահպանեմ յռութիւնը. որովհելով սկսայ մռմռալ, իսկ ետքը... ետքը ձեր երեւակայութեան կը ձգեմ, որ գաղտնիքը մնայ սենեակին մէջ։

Ով որ զիս ձանչցած է, վստահաբար զիս կը յիշէ իբր ամչկոտներուն հպարտ ներկայացուցիչ մը։ Դպրոցին մէջ այնքան լուռ էի, որ ուսուցիչներս ապահովաբար կը կասկածէին, թէ ես աչքերս որ ան կարծէ թէ ես իրեն դաւաձանեցի։ խոշոր-խոշոր բացած քնանալու հրաշայի կարողութիւնը ունէի։ Լռութիւնս միշտ եղած է ինծի համար ազատութեան յատուկ ու ներքին անսահման տարածութիւն մը, ուր մտքերս կրնան բարձրաձայն զրուցել, աղմկել եւ նոյն ատեն համերգ մր ստեղծել, ուր ձայները որքան ալ բարձր ըլլան, մէկուն ականջը կամ սիրտր չեն ցաւցներ, որքան անիմաստ ըլլան` տակաւին իմաստ ունին։ Լռութիւնը իր երգերը ունի։ Ինչպէս երաժիշտ մը որ ջութակ կամ դաշնակ կը նուացէ, լռութիւնն ալ իր երաժշտական նոտաները կը շարէ որ ստեղծէ տարբեր երանակներ։ Վստահաբար լսած էք ամէնէն ռանձնութեան խոր վիրապը իջնելու ծանօթները՝ աչքին ձառագայթները գողցող լռութիւնը, մանկութեան քաղց-

տեւ լռութիւնը կր մխիթարէ, հաստատ է, ապահով ու գուշակելի. եւ կամ այս բոլորը անիմաստ է, ինծի համար պատճառաբանութիւն մը, որովհետեւ ինչ որ պատահեցաւ այդ սենեակին մէջ երեսուն տարուան լռութիւն մր հեգնօրէն խանգարեց եւ դադրեցուց։ Ես չեմ ուզեր, Ինչպէ՞ս պարոն Վիգէնին կոչած ամէնէն լուռ աշակերտը չորս ժամ «երգեց», չեմ մը։ գիտեր. եթէ «երգեցի», կրցայ միայն անով, որ գտայ ներքին ձամբայ մը, կամ ինք զիս գտաւ, վստահ չեմ, բայց զիս քաշեց, ուղղեց դէպի ինքնութեանս ամէնէն անկեղծ զգացումներու աղբիւրը, ուր սրտիս արձագանգները տարածուեցան մարմնէս դուրս ու բարձրաձայն լսուեցան սենեակին մէջ։

Պարոն Վրգէն չուզեց, որ մենք մեկնինք առանց մեր մտքերուն մէջ յստակացնելու մեր հայկական ինքնութեան իմաստը։ Ինչպէ՞ս կրնանք սահմանել իալութիւնը. արդեօք որոշում մրն է՞, լատուկ բաղադրութի՞ւն մը գիտութիւններու, սովորութիւններու, լեզուի ու պատրութիւնը վերադարձնող լռութիւնը, գի- մութեան, կամ ենթագիտակցական շերուան սարսափելի լուռ լռութիւնը եւ պէ՞տք մը պատկանելու հսկայ ընտանի-

պերուն կամ բարոլական պարտականութի՞ւնը մեր հոգիին ու իր Մեծ ցաւին։ Յա՞յ կը ծնինք կամ հայ կը դառնանք. հայութիւնը կրնա՞յ բաժնուիլ մարդէն կամ մարդը կրնա՞յ դադրիլ իր հայ ըլլալէն։ Պարոն Վիգէնի աշխատանոցը հունտերը ցանեց կնձռոտ, բայց անիրաժեշտ հարցումներու, որոնց մասին երբեք չէինք մտածած։ Վայրկեան մը դադրինք կարդալէ եւ ժամանակ տրամադրենք այս հիմնական հարցումներուն մեր անձնական պատասխաները գտնելու... Տրամաբանական կամ շօշափելի պատասխաններ չեմ կրնար տալ ձեզի. միայն կրնամ ներկայացնել մտածում մը։ Ինծի համար հայ ըլլալը անցագիրն է ուրիշ զգացական աշխարհի մը, որ կը գտնուի մեր հայելիին միւս կողմը, որուն ցոլացումը տեսանելի է միայն մեր սրտին լոյսով։ Զգացումները ունին իրենց յատուկ կալտառ գոլները եւ ընդարձակութիւնը, անսպառ եւ բնազդային խորութիւն մը, որ կորսուած մանուկը կը զգայ, երբ լսէ իր մօրը ձայնը, որ իր անունը կը կանչէ հեռուէն:

Իսկ լռութիւնս... կը մնայ զիս հարբեցնող խենթ տիեզերքը ու անոր խաղաղ վարագոյրը, անհաճոյ ու անտարբեր աշխարհներէ ցիս փրկող ապաստանը։ Բայց պէտք է ընդունիմ, թէ ձայնս լսեցի, պէտք է ձեզի լայտնեմ, որ ArtLinksէն բաժնուեցայ սրտիս մէջ սեղմ պահելով ինծի փոխանցուած սուրբ խորհուրդը, որն է` լռութիւնը ստեղծուած է որպէսզի խանգարուի։

Շնորհակալութիւններ ArtLinks-ի իւրաքանչիւր մասնակիցին, զանոնք ներշնչող ղեկավարներուն ու կազմակերպիչներուն, մեր պարոն Վիգէնին, պարոն Խաչիկ Մուրատեանին, իր կիրքին, որ զինք կը մղէ իր բարեգործութեան, իր հաւատարիմ հաւատքին, որ մեր ազգին ապագան ու իր հարցումներուն պատասխանները կը գտնուին մեր երիտասարդութեան ձեռքերուն մէջ։

Եթէ երաժշտութիւնը, գրականութիւնը կամ որեւէ ուրիշ սրտի եւ մտքի միացման արտայայտութիւն մը դառնայ ցնցուղ մը, որով կը ջրենք մեր արմատները, կրնանք ծաղկեցնել մեր ձիւղերը. իսկ եթէ միանանք, կրնանք ամբողջ պտղատու պարտէզ մր մշակել, որպէսզի յաջորդ հայ սերունդին մտքերը կերակրենք։ Այդ է ArtLinks Երիտասարդական ցանցի նպատակն ու իմաստը։ Ուրեմն, գալ տարի երբ արեւը ժպտի, ձեզ բոլորը կը հրաւիրեմ Լոս Անձելըս, հայկական պարտիզամշակութեան։

Այո՛, իմ սկզբնական նպատակս` համբաւաւոր Աթոմ Էկոյեանին ծանօթանալը չիրագործուեցաւ, բայց շաբաթավերջէն վերադարձալ աննկարագրելի յիշատակներով, սրտիս մօտ` բայց տարբեր նահանգներու մէջ ցրուած ընկերներով, անյատակ գանձարանով մը ու զայն լեցնելու խոր, խոր ցանկութեամբ

BULUPOLUJO

Խմբագրութեան կողմէ

«Թորոնթոհայ» պափասխանափու չէ իր էջերուն մէջ լոյս փեսած ծանուցումներու բովանդակութեան։ Մեզի յղուած բոլոր թղթակցութիւններն ու գրութիւնները ենթակայ են որոշ խմբագրումի:

Ընտանիքի Իրական Պատմութիւնը Վահագն Տատրեանը Դարձուց Ցեղասպանագէտ

Կարէն Ղազարեան

«Ռատիոլուր»- 93 տարեկան հասակին կեանքէն հեռացած է ամերիկահայ հանրածանօթ գիտնական Վահագն Տատրեան։ Ցեղասպանութենէն վերապրած հայ ընտանիքի մը մէջ ծնած (Պոլիս, 1926 թ.) Վահագնի համար դժուար եղած է մասնագիտութեան ընտրութիւնր, թերեւս այս մէկր նաեւ կր վկայէ ուսումնառութեան ձանապարհին եւ գիտութեան մէջ անոր անցած ուղին։ Տատրեանը նախ աւարտած է Պերլինի համալսարանի ուսողութեան, ապա՝ Վիեննայի համալսարանի պատմութեան եւ Ցիւրիխի համալսարանի միջազգային իրաւունքի ուսումնարանները։

Տատրեան գիտական շրջանակներուն մէջ յայտնի էր, նախ որպէս մաթեմաթիքոս, ապա՝ ընկերաբան, ընկերաբանութեան դոկտոր, իրաւագէտ, պատմաբան, փրոֆեսոր, 33 ԳԱԱ արտասահմանեան անդամ, Յալոց Ցեղասպանութեան պատմաբան եւ Թորոնթոյի Զօրեան Յիմնարկի Ցեղասպա-նութեան ուսումնասիրման բաժնի տնօրէն։

2011-17 թուականներուն Գանատայի մէջ 33 դեսպան Արմէն Եգանեանը հետեւեալը կը յիշէ` «Ինքը կը պատմէր, թէ (ապագայ գիտնականը) 20-րդ դարասկիզբի ողբերգութեան մասին լսած էր Վիեննայի մէջ ուսանած շրջանին, երբ դասընկերներէն մէկը հարցուցած էր անոր, թէ` արդեօ՞ք կարդացած է Ֆրանս Վերֆէլի` «Մուսա Լեռան 40 օրր»։ Այդ ժամանակ պատանի Տատրեանին անլայտ էին թէ՛ հանրաձանաչ այդ գործը, թէ՛ ընդհանրապէս ողբերգական փաստերը։ Անկէ ետք, ծանօթանալով իր ընտանիքի իրական պատմութեան` պատմաբան-իրավագէտր հետագալ իր գործունէութեան էական մասը նուիրած է Օսմանեան կայսրութեան շրջանին տեղի ունեցած ոճրագործութեան փաստական հիմքերու եւ անոր միջազգային իրաւական հիմնաւորումներու ժխտո- պանագիտութեան մէջ։ Ան կրցաւ

ղա-կանութեան դէմ պայքարի ուսումնասիրութեան հարցերուն։ Դժուար է գերագնահատել Վահագն Տատրեանի աւանդր ո՛չ միայն Յալոց Ցեղասպանութեան, այլ նաեւ ընդհանրապէս մարդու իրաւունքներու պաշտպանութեան, միջազգային իրազեկուածութեան բարձրացման հարցին մէջ»։

Շատերը Վահագն Տատրեանին կը համարեն Յայ Ցեղասպանութեան ռահվիրա, նուիրեալ։ Ան համեմատական ցեղասպանագիտութեան հիմնադիրներէն մէկն է։

ԵՊՅ Ցեղասպանութիւններու ուսումնասիրութեան բաժինի ղեկավար, Յայոց Ցեղասպանութեան Թանգարան-Ինստիտուտի Յամեմատական Ցեղասպանագիտութեան բաժինի վարիչ, Ցեղասպանագէտներու Միջազգային Ընկերակցութեան խորհուրդի անդամ՝ Սուրէն Մանուկեանը հետեւեալը կը նշէ՝ «1970-ականներուն սկսան իր աշխատանքները այդ ուղղութեամբ եւ ան փաստացիօրէն դարձաւ Յայոց Ցեղասպանութեան ուսումնասիրման առաջամարտիկը։ Այն ժամանակ բաւականին զարգացած էր Յոլոքոստի ուսումնասիրութիւնը` որպէս գիտաճիւղ, եւ Վահագն Տատրեանը առաջինն էր, որ փորձեց՝ «Յամեմատական Ցեղասպանագիտութեան» միջոցաւ նաեւ Յայոց Ցեղասպանութիւնը մտցնել այդ ուսումնասիրութիւններու դաշտ եւ` յաջողեցաւ։ Իր ջանքերուն շնորհիւ է, որ մենք այսօր կրնանք րսել, թէ՝ գոնէ ցեղասպանութեան փաստր անվիճելի է, այսինքն` ոչ ոք կասկածի տակ կը դնէ Յայոց Մեծ Եցեռնի` Ցեղասպանութեան փաստը»։

Վահագն Տատրեանի ջանքերով Յայոց Ցեղասպանութիւնը յուզական շղարշէն դուրս ներկալացուեցաւ՝ որպէս գիտական, փաստագրական ստոլգ, չոր իրողութիւններու վրալ հիմնուած կաբիտալ, դասական գործեր, որոնք մեծագոյն ներդրումը դարձան հայ ցեղաս-

Ցեղասպանագէտ Վահագն Տատրեան դասախօսութեան ընթացքին։

այնպիսի մթնոլորտ մր ստեղծել այդ գիտութեան մէջ` անոր օժտելով գիտական անհերքելիութեան ալդքան կարեւոր յատկանիշով։

Մեծանուն գիտնականը իր նապատակներուն մասին ըսած է. «Նահատակներուն յիշատակը անթառամ պէտք է մնայ։ Միակ նպատակս` իմ գործերովս հայ նահատակներուն յիշատակը յաւերժացնելն է։ Իրաւունք չունինք մոռնալու»։

Ցեղասպանագիտութեան տեսանկիւնէն լատկապէս արժէքաւոր կր համարուին Վահացն Տատրեանի՝ «Յայկական Ցեղասպանութիւնը խորհրդային եւ պատմագիտական քննարկումներով» խորագիրը կրող 1995 թ.-ին հրատարկուած հայերէն աշխատութիւնը, «Յայոց Ցեղասպանութեան մէջ Գերմանական Պատասխանատուութիւնը։ Պատմական Ապացոլցի Ստուգաբանութիւն» վերնագիրը կրող անգլերէն աշխատութիւնը (1996 թ.) եւ 1998-ին անգլերէնով հրատարակուած` « Ցեղասպանութեան Երաշխիքը։ Թուրք-հայկական Յակամարտութեան Գլխաւոր Բաղադրատարրեր» *րուկ Մարգարեան Կարապետեան*)

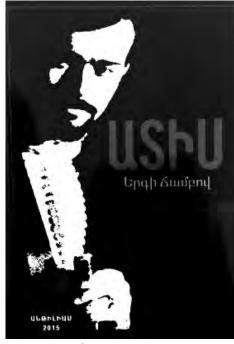
խորագիրով մենագրութիւնները։

Միջազգային իրաւունքի համատեքստին մէջ Յալոց Ցեղասպանութեան վերլուծութեանը նուիրուած է` « Ցեղասպանութիւնը Որպէս Ազգային եւ Միջազգային ԻրաւունքիՅիիմնահարց։ Յայկական Յարցը Առաջին աշխարհամարտի տարիներուն եւ անոր նկատմամբ ժամանակակից իրաւական վերաբերմունքր» 1989-ին հրատարակուած անգլերէն աշխատութիւնը։

Վահագն Տատրեան պարգեւատրուծ է շարք մր մետալներով, անոնցմէ կր լիշենք՝ 33 Մովսէս Խորենացիի եւ Սուրբ Սահակ, Սուրբ Մաշտոց մետայներով, 33 նախագահի ոսկէ մետալով, ինչպէ<mark>ս</mark> նաեւ՝ Յարվըրտի համալսարանի՝ «Վերիտաս» ոսկէ մետալով, Ցեղասպանագէտ գիտնականներու միջազգային կոմիտէի Ֆրիտէոֆ Նանսէնի ոսկէ լուշամետալով։

(Արեւմտահայերէնի վերածեց` Sh-

Յայ Մեծանուն Երգիչ Ատիս Յարմանտեան` Ոչ Եւս Է

Ատիսի գիրքը` «Երգի Ճամբով»

Ատիս Յարմանտեան։ Կամ պարզա-

Սփիւռքի տարածքին կա՞յ մէկը, որ չէ լսած Ատիսի անունը, չէ ունկնդրած անոր էստրատային հայաշունչ երգերը, չէ հմալուած անոր թովիչ ձայնով։

Յանրածանօթ երգիչը Սեպտեմբեր 1-ին, յետ երկարատեւ հիւանդութեան, Նահանգներու մէջ։ Ան 74 տարեկան էր։

Իր ասպարէզի 40 տարիներուն ընթացքին Ատիս երգահանդէսներ ունեցած է Լիբանանէն մինչեւ հայկական տարբեր գաղութներ՝ Սուրիա, Իրաք, Իրան, Եւրոպա, Յիւսիսային ու Յարաւային Ամերիկաներ, Աւստրայիա եւ այլուր, նաեւ` Խորհ. Յալաստան, ուր կ'ալցելէ ան 1974-ին եւ մեծ խանդավառութիւն կր ստեղծէ իր բազմաթիւ երգահանդէսներով։

Ատիս Յարմանտեան կր նկատուի իայ ժողովրդային երգերու ռահվիրան։ Ան Ծնած է 14 Յունուար 1945-ըն, Իւշյրութի մէջ։ Ան 1960-էն սկսեալ մեկնաբանած է աւելի քան 400 երգեր։

Արժանացած է զանազան մրցանակներու։ Իր երգած «Ծաղիկներ», «Նունէ», «Գարուն գարուն», «Այլ աչեր» եւ ուրիշ բազմաթիւ երգեր արժանացած են սփիւռքահայութեան անմրցելի գնահատանքին։

Ան 60-ական թուականներու վերջաւորութեան յեղաշրջում կը յառաջացնէ Լիբանանահայ գաղութին

մէջ՝ հայկական տուներէն վանելով թրքերէնն ու արաբերէնը եւ զանոնք փոխարինելով հայ երգով։

«Ատիսին էստրատային երգերը հիմ-նովին փոխեցին հայ մարդոց երգի ըմ-բռնումը, եւ երաժշտական այն նոր

իր մահկանացուն կնքեց Միացեալ ոճը, որ մարմին կ'առնէր արեւմտեան նուագարաններու (ելեկտրական կիթառ, «Ճազ», երգէոն եւայլն) օգտագործումով, շուտով սիրելի կը դառնար լայն բազմութիւններու ու նո՛ր թռիչք կու տար հայաբարբառ երգին», կր գրէ Լեւոն Շարոլեան «Յայրենիք» շաբաթաթերթին մէջ։ «Այդ տարիներուն, ամէնուն շրթներուն վրայ էր Ատիսին «Ծաղիկնե՛ր, ծաղիկնե՛ր»-ը, «Այլ աչեր կան իմ սրտում»-ը, «Մանուշակ էիր` պարտէզում բացուած»ը, «Գիշեր է, գիշեր»-ը եւայլն»։

Ատիս Յարմանտեան յաձախ կը գրեր եւ կը յօրիներ իր երգերը։ «Ան այդ երգերը տարաւ աշխարոր այս բոլոր ծայրամասերը, ուր հայ մարդիկ կ'ապրէին։ Եւ ասիկա, իր տեսակին մէջ, հայապահպանման շնորհակալ աշխատանք մըն էր», կ՛աւելցնէ Շարոյեան։

Ան 2015-ին Անթիլիասի մէջ հրատա-

Ատիս Յարմանտեան

րակեց իր գիրքը՝ «Ատիս. Երգի Ճամբով», որ կ՛ամփոփէ իր երաժշտական կեանքի 40-ամեայ ուղին։

www.torontohye.ca

Յամահայկական Խաղերու Բացումով` Ստեփանակերտ Ապրեցաւ Պատմական Օրեր

«ԹՈՐՈՆԹՈՅԱՅ»- Օգոստոսի առաջին շաբաթուան ընթացքին, Ստեփանա- լաւ կը լինի եթէ սենց առիթներ շատ լինեն ոչ միայն համահայկական խաղերի քաղաքի փողոցները առաջին անգամ ըլլալով լեցուեցան աշխարհի տարբեր երկիրներէ ժամանած հայորդիներով։

Արդարեւ, 35 երկիրներու 161 քաղաքներէ 7րդ Յամահայկական ամառնային խաղերուն համար Յայաստան ժամանած 5000-է աւելի մարզիկներուն կարեւոր մէկ մասը Ստեփանակերտի մէջ մասնակցեցաւ խաղերու բացման պաշտօնական հանդիսութեան։

Ուրախութիւնն ու խանդավառութիւնը ակներեւ էին Ստեփանակերտցիներուն մօտ. հիւրընկալ քաղաքին մէջ մարդիկ ժպիտով եւ կենսուրախ արտայայրութիւներով կը դիմաւորէին սփիւռքահայերուն։ Առիթին օգտուելով քանի մը հարցումներով դիմեցի Ստեփանակերտի փողոցներուն մէջ շրջող կարգ մը բնակիչներու։

«Սփիւռքահայերու գալը շատ յոյս եւ ոյժ է տալիս մեզ։ Նրանք եւ պատերազ-մի ատեն մեզ շատ են օգնել եւ` հիմա», կ՛ըսէ Անժելա Սարգիսեան, որուն ամուսինը զոհուած է Արցախի ազատագրութեան կռիւի ընթացքին։

«Շատ ուրախ եմ, որ մեր Արցախը ծաղկուն կեանքով ապրում է։ Մենք զարգանում ենք եւ աշխարհը մեզ ձանաչում է», կ՛ըսէ երիտասարդ Նարինէ։

կերտր ապրեցաւ աննախընթաց օրեր. հայկական փոքրիկ պետութեան մայրա- առիթով` այլ տարբեր առիթներով», կ՛ըսէ Նարեկ, որ խումբ մը պատանիներու hետ կր զբouնու Ստեփանակերտի Մեծն Տիգրան փողոցին մէջ։

Օգոստոսի 5-ի իրիկուան Ստեփանակերտի Վերածնունդ Յրապարակը ողողուեցաւ սփիւռքահալ մարզիկներով, արցախի զանազան շրջաններէ ժամանած արցախցիներով եւ քաղաքացիներով։ Արցախի պետութեան ներկայացուցիչներն ու Յալաստանի պաշտօնական պատուիրակութիւնը, գլխաւորութեամբ վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանի քաղաքական ելոլթներով բացուած լայտարարեցին 7րդ Յամահայկական Խաղերը։

Յաջորդ օրը՝ իրիկուան Ստեփանակերտի մարզարանին մէջ, ուր հաւաքուած էր շուրջ 7000 հայ, տեղի ունեցաւ Խաղերու բացումը` կենդանի պատկերներով, մարզիկներու տողանցով, իրավառութեամբ եւ գեղարուեստական յայտագ-

Ապա՝ խաղերու քանի մր մարզաձեւեր տեղի ունեցան Ստեփանակերտի, Մարտակերտի եւ Ասկերանի մէջ։

Այդ շաբաթ տօնական մթնոլորտ էր Ստեփանակերտի մէջ՝ Յրապարակին «Ի հարկէ մեծ նշանակութիւն ունի. Յայ ժողովուրդը հաւաքւում է մի տեղ։ Շատ վրայ՝ ուշ ժամերու համերգային՝ ելոյթներով, հրավառութեամբ եւ եռուզերով։

«Մենք հզօր ազգ ենք, կապ չունի ո՛վ որ տեղ է, մեր ոյժը հենց մեր միասնութեան մէջ է, իսկ այսպիսի միջոցառումներ նպաստելու են, **որպէսզի մենք աւելի համախմբուենք»**, «Թորոնթոհայ»ի կ՛ըսէ Արցախի Կրթութեան, Գիտութեան եւ Մարմնամարզանքի Նախարար Նարինէ Աղապայեան

տի մէջ թերթի խմբագիր Կարին Սաղտըձեան Յամահայկական Խադերու նախօրէին հարցագրոյց մր ունեցաւ Արցախի Կրթութեան, Գիտութեան եւ Մարմնամարզանքի Նախարար Նարինէ Աղապալեանի **Չետ։**

Ստորեւ հատուածներ.

Կարին Սաղտրձեան- Ձեր նախարարութիւնը ուղղակիօրէն առնչուած է Յամահայկական խաղերու կազմակերպման հետ։ Որքանո՞վ կարեւոր են խաղերը Արցախի համար։

Նարինէ Աղապալեան- Առաջին անգամ է համահայկական խաղերը կազմակերպւում Արցախում եւ կազմակերպչական ամբողջ աշխատանքը իամակարգում է հենց Յամահայկական Խաղերի Յամաշխարհային Կոմիտէն։ Նախարարութիւնը ինչոր չափով կողքից օգնում է, կարելի է ասել։ Մեզ համար շատ կարեւոր է այս միջոցառումը, ո՛չ էնքան մարզական տեսանկիւնից, որքան որ աշխարհասփիւռ հայ երիտասարդութեանը Արցախում համախմբելու տեսանկիւնից, որովհետեւ մենք` 1980-ականներին, երբոր Ղարաբաղեան Շարժումը սկսուեց, այստեղից մի հուժկու ալիք տարածուեց աշխարհով մէկ եւ ամբողջ սփիւռքը կանգնելով Արցախի թիկունքում եւ պաշտպանելով Արցախին` հայապահպանութեանը նոր թափ տուեց։ Կարեւոր է, որ ժամանակ առ ժամանակ այդպիսի լիցքեր ուղղուեն Արցախից դէպի սփիւռքի մեր գաղթօճախները, նաեւ նոր սերունդները nգեշնչուեն, ձանաչեն Արցախը, զգան հայրենիքի զօրութիւնը եւ պահպանեն հայկական ինքնութիւնը, նաեւ համախմ- չեմփիոններ։ Սամբոյի Արցախեան բուածութեան այդ հզօր ոլժը չկորցնեն, որովհետեւ մենք հզօր ազգ ենք, կապ չունի ո՛վ որ տեղ է, մեր ոյժը հենց մեր միասնութեան մէջ է` դա բազմիցս ասել ենք, բայց պէտք է նաեւ դա պահել` այդ միասնութեան ոլժը, իսկ այսպիսի միջոցառումներ նպաստելու են, որպէսզի մենք աւելի համախմբուենք։ Ես շատ էի ուզում, որ նոր հայ սերունդը անպայման տեսնի Արցախը, որովհետեւ եթէ խորհրդային տարիներին արգելուած էր հայաստան այցելել եւ իրենց ծնողները առիթ չեն ունեցել հալրենիք գալու, ապա` Արցախեան Շարժումով, Խորհրդային

Օգոստոս 4-ին, Ստեփանակեր- Միութեան փլուզումով, այդ դուռը եւ ձանապարհը բացուեց, բայց այսօր էլ շատ քիչ են մարդիկ, ովքեր որ տեսել են հայրենիքը, տեսել են Արցախը։ Ես ուզում եմ դա, որպէսզի հայ նոր սերունդը տեսնի, թէ ի՞նչի համար են պայքարել իրեն ծնողները, աւագ քոլրերն ու եղբայրները, արժէր արդեօ՞ք այդքան ջանք ու եռանդ, այդքան էնէրկիա, այդքան զոհեր տալ Արցախի համար։ Վստահ եմ, որ իրենք Արցախը տեսնելով շատ աւելի կը կապուեն հայրենիքին եւ իրենց հայ պատկանէլիութեամբ կը հպարտանան։

> Կ.Ս.- Որքանո՞վ կարեւոր է մարմնամարզանքը։ Արդեօք Ղարաբաղի դպրոցական դասանիւթերուն մէջ ներառուա՞ծ է մարմնամարզութեան դասանիւթը։

> Ն.Ա.- Մարմնամարցութիւնը դպրոցում ֆիզկուլտուրա դասն է եւ ան ներառուած է հանրակրթական ծրագրերում, բայց բացի այդ շատ-շատ են Արցախում մարզական խմբերը` տարբեր մարզաձեւերով։ Ունենք քսաներկուսից աւելի մարզական ֆետերացիաներ, սկսած թիմային խաղերով` պասքէթպոլ, վոլէպոլ, հէնտպօլ։ Դրանից բացի նաեւ ունենք մենամարտային մարտարուեստների խմբեր՝ ըմբշամարտ, բռնցքամարտ, թէքուանտօ, ուշու, մայթալ, սամբօ, մարմնամարզութիւն, սպորդային պարեր եւ այլ։

> Կ.Ս.- Մամուլին մէջ երբեմն կը կարդանք Ղարաբաղի մարզիկներու լաջողութիւններուն մասին, ընդհանրապէս Եւրոպայի եւ կամ ձանաչում չունեցող երկիրներու մրցոյթներուն մէջ։ Ամէնէն շատ ո՞ր մարզաձեւերուն մէջ են յաղթող-

Ն.Ա.- Սամբոյից եւ ուշույից ունենք դպրոցը շատ լաւն է եւ կալացած է. տարի չկալ, որ մենք չունենանք աշխարհի կամ Ելրոպայի չեմփիոն, իսկ այս տարի ունեցանք նաեւ Պելառուսիայում կայացած Եւրոպական խաղերի մրցանակակիր եւ մեր մարզիկը սամբոլից պրօնզէ մետալի արժանացաւ, սա մեր ամենամեծ լարթանակն էր առ այսօր։ Յաջորդը արդէն պիտի լինի օլիմբիականը։ Ի հարկ է, մենք ուրախութեամբ ներկայանում ենք Յայաստանի դրօշի ներքոյ եւ Յայաստանի դրօշի տակ ներկայանալով մենք իրականում ներկալացնում ենք երկու հայկական պետու-

Խմբագիր Կարին Սաղտըձեան Ստեփանակերտի մէջ նախարար Նարինէ Աղապալեանի հետ հարցազրոյցի ընթացքին։

Կ.Ս.- Չճանաչուած Երկիրներու ֆութպոլային Քոնֆետերացիան (CONIFA) այս տարի այստեղ կազմակերպեց մրցաշարք. ի՞նչպէս կրցաք այդ միջոցառումը Արցախի մէջ կազմակեր-

Ն.Ա.- Մի քանի տարի աշխատանք կատարուեց եւ Անկախ Ֆութպօլային Ասուցիացիաների Քոնֆետերացիան՝ Քոնիֆան, երրորդ անգամ Եւրոպական ֆութպօլի առաջնութիւն կազմակերպեց եւ այդ երրորդ առաջնութիւնը կազմակերպուեց Արցախում։ Այդ պայմանաւորուածութիւնը ձեռք է բերուել մեր իշխանութիւնների եւ Քոնիֆայի ղեկավարութեան միջեւ։ Ի սկզբանէ գրանցուել էին տասներկու թիմեր, բայց արդիւնքում ութ թիմեր մասնակցեցին ու կարծում եմ շատ լաւ կազմակերպուած, լաջողուած ու կալացած միջոցառում էր։ Սա շատ կարեւոր է, որովհետեւ քաղաքականութեան պատճառով ո՛չ մէկը պէտք չի զրկուած լինի ո՛չ կրթութեան իրաւունքից, ո՛չ սպորդով զբաղուելու իրաւունքից, ո՛չ մշակութային իրաւունքներից. Այսինքն` սա էն ձեւաչափն է, որը հնարաւորութիւն է տալիս բոլոր նրանց, ովքեր մեծ քաղաքականութեան պատճառով զրկուած են այդ հնարաւորութիւնից։ Այսօր աշխարհը սահմաններ չի ճանաչում եւ ցանկացած երեւոյթին ձեւաւորւում է այլ րնտրանք. եթէ ասենք Ուէֆան

թիւնները մէկ միասնական հայրենի- կամ Ֆիֆան չի ձանաչում այս երկրների թիմերին եւ անոնք չեն կարող ընդգրկուել իրենց կազմերում, հետեւաբար կազմւում է մէկ այլ ձեւաչափ, որը հնարաւորութիւն է տալիս այդ երկրներին մասնակից դարձնելու նման միջոցառումների եւ սա ինչոր չափով մրցակցութիւն է ծաւալում, եւ ասեմ որ նաեւ այս ձեւաչափերով, միջոցառումներից լետոլ, նաեւ թիմեր են ընդգրկւում Ուէֆայի կազմում, այսինքն` դա նշանակում է, որ բաւականին մասնագիտական մակարդակ կալ այս այլրնտրանքին մէջ։ Տեսէ՛ք, Արցախի թիմը առ այսօր իրաւունք չունէր եւ չունի անգամ Յալաստանի առաջնութեանը մասնակցելու, այս դէպքում ի՞նչանեն այստեղ ապրող մարդիկ, ովքեր որ ուզում են նոյնպէս ֆութպօլ խաղա եւ հնարաւոր է, որ նրանց մէջ կայ մէկ Մէսսի կամ Ռոնալտօ, ալսինքն` տաղանդ ունեն։ Լաւ ինչ անե՞ն կամ ի՞նչպէս վարուեն, ուրեմն պէտք է նրանց համար ստեղծենք այդ հնարաւորութիւնը։ Մեր պարտքն է ստեղծել այդ հնարաւորութիւնը մեր երեխաների եւ նոր սերնդի համար եւ մենք գտնում ենք այլ ընտրանքը։ Մենք չորս դաշտեր նորոգեցինք այդ ծրագրի համար եւ այսօր ունենք արդէն չորս, նոյնիսկ հինգ մարզադաշտ, որտեղ կարելի է լիարժէք ձեւով ֆութպոլի խաղեր անցկացնել, իսկ այս միջոցառումից յետոյ արդէն աւելացել են այդ ցանկացողների եւ այդ թիմերին գրանցուողների թիւը, բայց մենք պէտք

շար. տես. էջ 11

ՅՄԸՄ-ի Արցախի Մասնաձիւղի Բացում` Ստեփանակերտի Մէջ

Օգոստոս 22-ին, Ստեփանակերտի Վերածնունդի Յրապարակին վրայ, պաշտօնական արարողութեամբ տեղի ունեցաւ ՅՄԸՄի Արցախի մասնաձի։ղին հիմնադրութեան պաշտօնական բացումը։

ցախի թեմի առաջնորդ Պարգեւ Արք•'b7 Մարտիրոսեան, պետական ալրեր եւ արտերկրէն եւ Յայաստանէն ժամանած

Արարողութիւնը սկիզբը սկաուտական շեփորախումբի առաջնորդութեամբ հրապարակ մուտք գործեցին դրօշները Արցախի, Յայաստանի եւ 25 երկիրներու, ուր ՅՄԸՄը կը գործէ իր 110 մասնաձիւղերով։ Տեղի ունեցաւ ՅՄԸՄի, սկաուտական դրօշի եւ միութեան կանոնագիրի յանձնում` նորաստեղծ մասնաձիւղի վարչութեան: Դրօշները օրինեց Արցախի թեմի Առաջնորդ Պարգեւ Արք. Մարտիրոսեան, որ այս առիթով ըսաւ, որ ՅՄԸՄը համաշխարհային եւ համահայկական կազմակերպութիւն մրն է, որ 100 տարիէ կը գործէ` ազգին համար կրթելով հայրենասէր ու ծառայասէր երիտասարդներ, որոնք միշտ պատրաստ են լաղթահարելու որեւէ դժուարութիւն։ «Չափազանց ուրախ եմ, որ վերջապէս ՅՄԸՄը կը գործէ հայրենի Արցախ աշխարհին մէջ», նշեց Պարգեւ Սրբազան, մաղթելով ամենայն բարիք, հայրենասիրութիւն, հաւատք եւ ազգային միասնութիւն` յօգուտ մեր ազգին, այն կարգախօսով, զոր մեզի կտակած են Վարդանանք, ապրելու եւ գործելու «Վասն հաւատոյ եւ վասն հայրենեաց»։

Արցախի Յանրապետութեան պետնախարար Գրիգորի Մարտիրոսեան իր ողջոյնի խօսքին մէջ մեծապէս գնահատեց աշխարհով մէկ սփռուած հայ երիտասարդութիւնը միաւորելու ՅՄԸՄի պատասխանատուութիւնը եւ մաղթեց, որ Արցախի նորաստեղծ մասնաձիւղը րլյալ այդ առաքելութեան շարունակողը, մարզական եւ սկաուտական զանազան միջոցներով Արցախի երիտասարդութեան մօտ վառ պահելու համար ազգային դիմագիծի համապատասխան` հայրենասիրական ոգին։

ጓሆԸՄ-ի Արցախի Մասնաճիւղին հիմնադրութեան պաշտօնական բացումը Ստեփանակերտի Վերածնունդի հրապարակին վրայ։

Արցախի Թեմի Առաջնորդ Պարգեւ Արք. Մարտիրոսեան ողջոյնի խօսքով կը դիմէ ներկաներուն։

ՅՄԸՄի Կեդրոնական Վարչութեան ատենապետ Գառնիկ Մկրտիչեան ըսաւ, որ 101 տարեկան միութեան համար սովորական իրադարձութիւն մր չէ Արցախի մէջ մասնաձիւղի մը հիմնադրութիւնը, որովհետեւ մասնաձիւղը սովորական մասնաձիւղ մը չէ, ինչպէս աշ-

խարհի տարածքին հայկական որեւէ իամայնքի մէջ ստեղծուող մասնաձիւղ։ «Անցնող 30 տարիներուն, Արցախր եղած է կիզակէտը համայն հայութեան։ Յայութիւնը ոչինչ խնայած է Արցախը հզօր, իսկ արցախահայութիւնը ամուր տեսնելու համար։ Յայ Մարմնակրթա-

կան Ընդհանուր Միութիւնը, իր կարգին, Արցախը դարձուցած է մնայուն ուշադրութեան առարկալ։ Արցախը իր կարեւոր տեղը ունեցած է միութեան դաստիարակչական ծրագիրներուն մէջ։ ՅՄԸՄականներ հասակ առած են Արցախի սէրով, Արցախին ծառայելու եւ ի հարկին Արցախին համար զոհուելու պատրաստակամութեամբ։ Ու չմոռնանք, որ ՅՄԸՄ իր նահատակները ունի Արցախեան պայքարին. Վարդան Բախշեանը, Վաչէ Ռոստմեանը, Վիգէն Զաքարեանը եւ ուրիշներ իրենց արեամբ գրեցին Արցախի նորօրեայ մեր պատ-

«Ու երբ միութիւն մը դաստիարակութեամբ, զոհաբերութեամբ Արցախի հետ կ'ըլլայ, բնական է, որ ան նաեւ Արցախի մէ՛ջը ըլլայ։ Կազմակերպական ներկայութիւն եւ միութենական գործունէութիւն ունենայ։ Բան մը, որ երկար տարիներ կարելի չէր իրագործել զանազան պատճառներով», յայտնեց Մկրտիչեան։

Շարունակելով, Գառնիկ Մկրտիչեան յայտնեց, որ այսօր բոլորին հայեացքները ուղղուած են այստեղ, արցախցի իրենց քոյր-եղբայրներուն։ Բոլորը յաջողութիւն կը ցանկան նորաստեղծ մասնաձիւղին եւ անխտիր բոլորը իրենց բովանդակ կարելիութիւնները կը դնեն մասնաձիւղին տրամադրութեան տակ, որպէսզի ան ամրանայ, իզօրանայ, իրմով մեր ժողովուրդն ու պետականութիւնը ամրանան ու hqoրանանե։

Ապա՝ Կեդրոնական Վարչութեան ատենապետը ընդունեց նորաստեղծ մասնաձիւղի սկաուտներուն երդումը։

Արարողութիւնը փակուեցաւ ՅՄԸՄի սկաուտական շեփորախումբին ազգային-հայրենասիրական եղանակնե-

. Ապա Մկրտիչեան, Կեդրոնական Վարչութեան անդամ Բագրատ Եսայեան եւ 33Դ Արցախի Կեդրոնական Կոմիտէի ներկայացուցիչ Դաւիթ Իշխանեան այցելութիւն մը տուին նախագահ Բակօ Սահակեանին եւ շնորհակալութիւն յայտնեցին ՅՄԸՄ-ին ցուցաբերած իր աջակցութեան համար։

Յամահայկական Խաղերու...

շար. 10րդ էջէն

է նրանց համար ապագան տեսանելի դարձնենք, այսինքն` իրենք սովորեցին, իսկ լետո՞լ։ Այդ լետոլի մասին մենք պէտք է մտածենք եւ իրենց համար ձանապարհ բացենք դէպի մեծ ֆութպոլ։

Կ.Ս.- Կրթութեան մարզին վերաբերեալ հարցում մը. մօտաւորապէս քանի՞ աշակերտ ունի Ղարաբաղը եւ` քան՞ի դպրոց կամ համալսարան։

Ն.Ա.- Ունենք մօտաւորապէս 23,500 աշակերտ, 216 հանրակրթարան։ Ունագիտական կրթական հաստատունախնական մասնագիտական ուսումնական հաստատութիւններ, օրինակ` շինարարական ուղղուածութեամբ, տարբեր- տարբեր տեղերում սպասարկման ուղղութեամբ։ Ներկայիս լուրջ աշխատանք ենք տանում այդ ուղղութեամբ եւ են, պատերազմէն ե՞տք։ ուզում ենք ամրացնել արհեստաւորների պատրաստման օղակը, որովհետեւ ջացել։ Իրականում շատ աւելի վատ էր անոնց պահանջարկը կայ։ Շուշիում ունենք շատ լաւ ուսումնարան` Եզնիկ Մոգեան Արհեստագործական Ուսումնարանը` ֆրանսիական մոտէլով կառուցուած։ Մենք ուզում ենք բարձրաց-

նել այդ մակարդակի ընդհանուր մասնագիտական կրթութիւնը, որպէսզի ինարաւորութիւն տանք երեխաներին այնպիսի հմտութիւններ ձեռք բերել, որոնցով իրենք կարող են աշխատանք

Արցախում չորս համալսարաններ ունենք եւ մէկ ինստիտուտ։ Երկուքը պետական են` Մայր բուհ` Ստեփանակերտում եւ Տեխնոլոկիական համալսարան` Շուշիում, միւս երկուսը մասնաւոր /անձնական/ համալսարաններ են` Գրիգոր Նարեկացի եւ Մեսրոպ Մաշտոցի համալսարանները եւ ունենք մէկ կիրառական ինստիտուտ` Յակոբ Կիւրձեանի 🛮 եւ կարծում եմ արդէն էդ բուհերն էլ պէտք նենք նախակրթարաններ, միջին մաս- Անուան Կիրառական ինտիտուտ Շու- է համապատասխան փոփոխութիւններ շիում։ Այս ոլորտում էլ փոփոխութիւն պի- անեն` հակառակ դէպքում նրանք հաթիւններ, որտեղ արդէն տասներկու տի անենք, որովհետեւ փոքրիկ Արցատարեկանից սկսեալ կարող են սովո- խի համար այդքան համալսարանների րել տարբեր արհեստներ կամ արուեստ- առկայութիւնը ճիշդ չէ։ Մենք պէտք է չաներ։ Ունենք բժշկական, երաժշտական, փորոշիչները աւելի բարձրացնենք, որ- *ինչպիսի՞ն է դպրոցներու իրավիճակը։* պարարուեստի գոլէձներ։ Ունենք նաեւ պէսզի կարենանք աւելի որակեալ կրթութիւն ապահովել եւ մասնաւոր բուհերը չեն կարող որակեալ կրթութիւն ապա-

Կ.Ս.- Իսկ անոնք ե՞րբ ստեղծուած

Մ.Ա.- Պատերազմից լետոլ են լառավիճակը։ Պատերազմից լետոլ մէկ տասնեակից աւելի բուհեր, համալսարաններ կամ մասնաձիւղեր ստեղծուեցին` այդ ժամանակ յստակ պետական քաղաքականութիւն եւ վերահսկողութիւն

չկար եւ աւելի շատ դա պիզնէս էր նախաձեռնողների համար, միւս կողմից էլ երիտասարտութեանը Արցախում պահելու խնդիր կար, դրա համար տեղծուեցին այդ բուհերը, բայց ժամանակի ընթացքում կառավարութիւնը գնաց կտրուկ քայլերի եւ փակեց մի շարք համալսարաններ, որոնք բոլորովին չէին համապատասխանում, չունէին պայմաններ եւ ներուժ։ Այսօր երեք մասնաւոր բուհ է մնացել, որոնք առայժմ գործում են տարբեր կրթական ծրագրերով, բայց hիմա hաւատարմագրման գործընթա<u>ց</u> ենք սկսել, նաեւ նոր օրէնք պիտի լինի ւատարմագրում չեն ստանալու։

Կ.Ս.- Իսկ գիւղական շրջաններու մէջ

Ն.Ա.- Մենք հիմա ստիպուած ենք ամէն քիլօմեթրի վրայ դպրոց պահել, իսկ ամէն դպրոցը դա նշանակում է, որ բոլոր առարկաներից ուսուցիչներ ունենալ, ու չնայած էնտեղ տասը երեխայ են, պարտաւոր ենք այդ տասը, հինգ երեխայի համար դպրոց պահել, որպէսզի ես աւելի մեծ դպրոցներ պահեմ եւ աւելի լաւ կրթութիւն տամ, լաւ ձանապարհներ պէտք է ունենամ։ Յիմա շատ վտանգաւոր է էդ ձանապարհներով էդ երեխաներին տանել միւս գիւղ ու բերել, որովհետեւ ձանապարհների վիձակը շատ վատ է։

Այս տարիների ընթացքում Սփիւռքի եւ Յայաստանի օգնութեամբ երկու կարեւոր ձանապարհներ կառուցեցինք` Գորիս-Ստեփանակերտը եւ Վարդենիս-Ստեփանակերտը։ Դա շատ լաւ է, բայց ի վերջոյ եթէ մեր գիւղերը իրար կապող ճանապարհները լաւ չեն, սա նշանակում է, որ էդ գիւղերի բնակչութիւնը հազուադէպ է ներս ու դուրս անում եւ սա նշանակում է, որ մէկուսասած են ապրում ու անրնդհատ ուշքերնին դուրսն է լինելու, որ գնան։ Որովիետեւ տեսնում են ձեր ասած ամէն լաւ, յարմարութիւնները եւայլն եւ ուզում են իրենց երեխաներն էլ օգտուեն այդ բաներից։ Բայց եթէ ձանապարհները լաւ լինեն աւելի մեծ համայնքներ կը լինեն, կեանքը աւելի - հետաքրքիր կը լինի եւ բոլոր յարմարութիւնները կը ստեղծուեն, որ մէկն էլ չի մտածի ուրիշ տեղ գնալու մասին։

Կ.Ս.- Այսօր Յամահայկական հիմնադրամը համայնքային կեդրոններ կառուցելու մեծ ձիգ կ՛ընէ։ Յաւանաբար յետայսու ենթակառոլցները պէտք է լինեն ուշադրութեան առարկալ։

Ն.Ա.- Կառավարութիւնը հիմնադրամի միջոցով ամէն տարի ներկալացնում է պահանջները։ Տեսնենք, դեռ պարզ չի ինչպիսին կր լինի Յայաստան Յամահայկական Յիմնադրամի ապագայի գործունէութիւնը։ Իսկ Գանատահայութիւնը, իրականում, շատ մեծ գործեր է անում ե՛ւ կրթութեան, ե՛ւ առաղջապահութեան, ե՛ւ տարբեր ոլորտներում։

Յաջորդական Նուաձումները Նոր Յանձնառութիւններու կը Մղեն Եուրոզը

Մովսէս Ծիրանի

Տնանկի՝ (homeless) կարգավիճակէն հազիւ ձերբազատուած եւ շնորհիւ իր արտակարգ տաղանդին, յանկարծ՝ առանց մասնաւոր ձիգի, Եուրոզի տարիներու երազանքը իրականութիւն կը դառնար ու երփնագրելու լարմարաւէտ բացառիկ պայմաններ կը ստեղծուէին իրեն համար։ Այդ օրէն ի վեր առհաւականօրէն իր մէջ կուտակուած լիցքաթափուելու ներքին մղումները հանգիստ չեն տար անոր։Եթէ հետւինք իր կեանքի կշռոյթին, պիտի նշմարենք, որ ան ոչ միայն արարչական հեշտանքի «անբաւարարուածութենէ» կը տառապի, այլ նաեւ ի վերուստ գեղագիտական յարատեւ որոնումներու «դատապարտուած» կը թուի ըլլալ։ Ճշմարտութիւնը այն է, որ այս արուեստագէտը ոչ կը գոհանայ իրերայաջորդ նուաձումներով և ոչ ալ կը շլանայ միջազգային գնահատումներէն, ընդհակառակը, այսպիսով ան ինքզինք ստեղծագործական նոր յանձնարառութիւններու տակ կր դնէ։ Կարենալ լայտնաբերելու եւ դրսեւորելու համար իր էութեան մէջ անթեղուած ոգեղէն գանձերը, ան ժամանակի ընթացքին աւելի ու աւելի կր մխրձուի իր ենթագիտակիցի hnգեմտաւոր ծալքերէն ներս ու կը շարունակէ իր բեղմնաւոր ուսումնասիրութիւնները։ Յասկնալի է, որ այս բոլորը գերագոյն ձիգ, լարուած ու լարատեւ աշխատանք կը կ'ենթադրեն։ Այնուամենայնիւ Եուրոզին ոչ ստեղծագործելու ներքին կրակը կը պակսի, ոչ հզօր երեւակայութիւնը եւ ոչ ալ աշխատասիրութիւնը։

Յոս պիտի չանդրադառնանք անոր անցեալի այն նուաճումներուն, որոնք արդէն իսկ ծանօթ են մեր ընթերցողներուն։

Այս պարագային առիթները երեքն են։

գ. Առաջինը` նախ անցեալ տարուայ Նոյեմբերին, Եուրոզի մէկ գլուխ գործոցը` «Ծառերու Պարը» մշտական ցուցադրութեան արժանացաւ ամերիկեան Coral Springs Museum of Art ժամանակակից արուեստի թանգարանին կողմէ։ Իւղաներկով կտաւի վրայ երփնագրուած այս մեծղի գործը՝ «Ծառերու Պարը» կը պատկանի Symbiosis շարքին։ Սիմպիոսիս հին յունարէնով բառացիօրէն կր նշանակէ. «համակենսութիւն»։ Եուրոզ կ'ակնարկէ մադու եւ բնութեան համատեղ համերաշխ գոլակցութեան։ Փաստօրէն մարդն ու բնութիւնը ստեղծուած են զիրար ամբողջացնելու եւ իրարու գոյատեւումը ապահովելու համար, սակայն այսօր գաղտնիք մը չէ որ բնութիւնը անխնայ կերպով կը փճացուի մարդու կողմէ եւ մեծագոյն տուժողն ու զոհը նոյն ինքն մարդկութիւնն Է։ Յոս բնութեան եւ կեանքի պաշտպան։ Այս առիթով թանգարանի տնօրէնը` Julia Andrews կ'րսէ.«Անոր Ծառերու Պարր գեղեցիկ ստեղծագործութիւնը կր դրսեւորէ խոր ոգեղինականութիւն եւ կարեկցանք հանդէպ բնութեան։ Մենք հպարտ ենք ու պատիւ ունինք Եուրոզի երփնագիրը ներառնելու Coral Springs Museum of Art թանգարանի մնայուն հաւաքածոյէն ներս»։ Ի դէպ բարձր հեղինակութիւն վայելող այս թանգարանը) իր լաւագոյն տասնեակի մէջ, Տէյլ Չիուլիի եւ Թուլուզ Լոթրէքի շարքին կը յիշէ նաեւ Եուրոզի

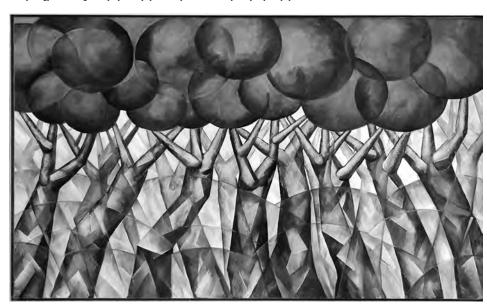
գ. Երկրորդը`Յիյաթթ հիւրանոցային ցանցի պատուէրն էր։ Շնորհիւ Եուրոզի ներկայացուցած յղացքի` սերտուած ու մարդկայնական բովանդակութեան` եւ մանաւա'նդ գեղարուեստական կեն որ անձրեւ գալ, «Ծառը» ծլի ու

ինքնատիպ լուծումներուն, բազմաթիւ թեկնածուներէն նախապատուութիւնը կը տրուի իրեն։ Ստեղծագործական երկատեւ երկունքէ մր ետք ի վերջոլ «զրոյց» խորագրուած այս գլուխ գործոցի պաշտօնական բացումը տեղի ունեցաւ անցնող տարուայ նոյեմբերի 16-ին, Կլէնտէյլի մէջ պետական մակարդակով։ Իրականութեան մէջ ասիկա բարդ եւ բովանդակալից յօրինում (installation) մըն է, ձօնուած՝ Մարդ էակի եւ միջավայրի փոխյարաբերութեան թեմային։ Պողպատակերտ գլխաւոր կոթողը, որ խօսակցութեան բռնուած երկու վերացարկուած դէմքեր կը ներկայացնեն, զետեղուած է ՍԷնթրըլ եւ Ուիլսըն պողոտաներու խաչմերուկին` նորակերտ Յիյաթթ հիւրանոցի անկիւնը, որուն ճակտոնապատր քանդակազարդուած է ներսէն թէ դուրսէն, իբրեւ շարունակութիւնը մուտքին սկսուած «Զրոյց»-ին։ Եուրոզ այս առիթով հեեւեալ բացատրութիւնը կու տալ.« Յոլս ունիմ որ իմ յղացքը կրնայ ոգեւորող կապ մը ստեղծել ակնդիրներու` ըլլայ տեսողական թէ զգացական ոլորտներու միջեւ:Ալսպիսով արուեստի գործը չի մնար լոկ իբրեւ քանդակ արուեստասէրներու համար,այլ իբրեւ անբաժանելի մաս, կ'ըդելուզուի անոնց էութեան, այնպէս ինչպէս բարձրորակ ճարտարապետական կառոյց մը իր միջավայրին։ Այս նախագիծ իրագործման համար մղուած եօթ տարուալ տարբեր բնոլթի որոնումները ներշնչեցին զիս, որպէս զի կարողանամ շարունակել ու բացայայտել ուրոյն (գեղագիտական) ուժը իւրաքաչիւր արտայայտչամիջոցի եւ նուաձուած յղացքի։ Այսպիսով իմ կեանքի «պոէմը» կը թեւակոխէ դէպի (ստեղծագործական) նոր տարածականութիւն։

գ. Երրորդը` որ շատ աւելի մեծ միջազգային նշանակութիւն եւ տարողութիւն ունի, անցնող Յուլիսի 16-ին զետեղուեցաւ Չինաստանի Գանժու նահանգի Մինկուին քաղաքին անջրդի բացատի տարածքին։ Սակայն ինչո՞ւ յատկապէս Գանժու նահանգին մէջ։ Այս հարցը իր տրամաբանական եւ համոզիչ բացատրութիւնը ունի։ Անցնող տարիներուն բնակլիմայական փոփոխութիւններու հետեւանքով, Գանժու նահանգը կը զրկուի ջուրէ եւ հետեւաբար նաև՝ բուսականութենէ։ Նահանգը մարդաթափումէ փրկելու եւ տարածաշրջանը շահաւէտ դարձնելու համար, պետութիւնը նախ կ'որոշէ ջրամատակարարման արհեստական ցանցեր կառուցել և ապա յօրինումներու եւ կոթողներու բացօդեայ թանգարան մր ստեղծել, որպէս զի քաջալերեն նաեւ զբօսաշրջային մշակոյթր։ Բազմակողմանիօրէն շահաւէտ այս մրցումին կը մասնակցին 2700 կերպարուեստագէտներ ամբողջ աշխարհէն։ արուեստագէտը հանդէս կու գայ իբրև Մասնագէտներու կողմէ նախ կ'ընտրուին լիսուն գործեր, որոնք կր վստահուին յատուկ դատական կազմի մը վերջնական վճիռին։ Յամակողմանի քննարկումներէ եւ վերլուծումներէ ետք կ'որոշուի տասը լղացքներ միայն զետեղել խնդրոյ առարկայ տարածքին վրայ։ Այսպիսով Եուրոցի «Փոխյարաբերութիւն»(communication) լօրինումը (installation) կը մտնէ աշխարհի լաւագոլն տասնեակին մէջ։ Պողպատակերտ եւ ութը մեթը բարձրութիւն ունեցող այս յղացքը կը ներկայացնէ չորցած, բայց, բողոքելու և վերակենդանանալու ընդունակ ծառ մր, որուն երկու կողմերը զետեղուած են կանացի և տղամարդու գլուխներ, որոնք մէկ կողմէ հողէն բուսած կը թուին ըլլալ և միւս կողմէ հայեացքնին ուղղած են դէպի վեր, կը սպա-

Եուրոզի ստեղծագործութիւններէն` «Фոխաբերութիւն»

«Ծառերու Պարը»

«Ձրոյց»

Այս մէկը Եուրոզի կոթողներէն երկ- տական լեզուամտածողութեամբ եւս։ րորդն է, որ կը զետեղուի Չինաստանի գլուխ գործոցը՝ «Յաւերժութիւն»ը (Eternity), այս անգամ իրենց հրաւէրով եւ պատուէրով, դարձեալ պողպատակերտ եւ չորս մեթր բարձրութեամբ զետեղուեցաւ Chuangzhi-ի GINO զբօսալգիի բացօդեայ թանգարանին մէջ։

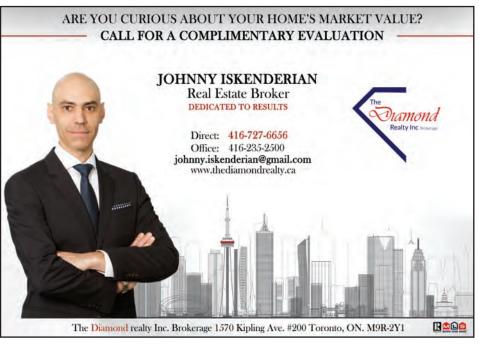
Ի դէպ վերջին տասնամեակին Ծալրագոյն Արեւելեան երկիրներու իշխանութիւններուն կողմէ յատուկ հետաքրքրութիւն եւ աշխուժութիւն կը ցուցաբերուի կերպարուեստի հանդէպ, լատկապէս՝ միջազգային ցուցահանդէսներու ծիրի վրալ։ Թէ արուեստի ուսուցումը կր քաջալերուի, թէ նոր կեդրոններ ու թանգարաններ կը հիմնուին եւ թէ արուեստի գործերու հաւաքորդները կր բազմա-

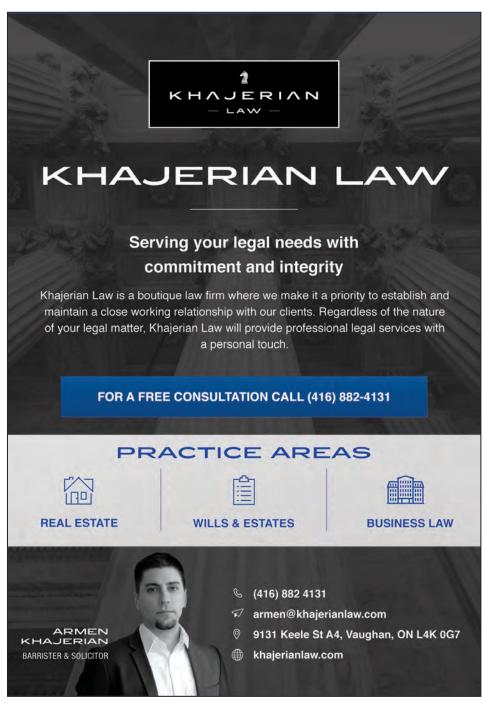
ծաղկի եւ միջավայրը վերակենդանաա- նան։ Այսպիսով իրենց մշակոյթը կը հարստանայ արեւմտեան գեղարուես-

Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ Եուրոզի մէջ։ Առաջինը` 2016-ին, անոր մէկ այլ արձանագրած լաջողութիւններն ու նուաձումները պատահական չեն կրնար րլյալ։ Անոնք կ'որոնեն ու կր գնահատեն մնալուն արժէք ներկայացնող` իւրայատուկ ու բարձրորակ արուեստ միայն։ Անցնող իրերայաջորդ չորս տարիներու ընթացքին Նոազ Արք ցուցասրահին կողմէ Եուրոզի արուեստր նեկալացուեցաւ Սինկափուրի Art Stage միջազգային ցուցահանդէսին, միշտ արժանանլով ջերմ ընդունելիութեան եւ բարձր գնահատահքներու։ Ինչպէս ի լայտ կու գայ իր ստեղծագործութիւններու վերլուծումներէն, անոր արուեստր արտալալտչաձեւերով հարուստ է եւ բազմակողմանի, իսկ՝ բովանդակութեամբ՝ խորապէս մարդկային եւ իմաստալից։

NOW HIRING

PERMANENT FULL TIME JOBS

- GENERAL LABORERS
- WELDERS/FABRICATORS
- CNC MACHINE OPERATORS
- WINDOW AND RAILING ASSEMBLERS
- ALUMINUM CUTTERS

Email resumes to:

jobs@regalaluminum.com

177 DRUMLIN CIRCLE CONCORD, ONTARIO L4K 3E7

Tel: (905) 738-4375 • 1-800-732-3339 Fax: (905) 738-4860 <u>www.regalaluminum.com</u>

ARMENIA UNCOVERED

with Kev Orkian

This November at the

Pomegranate Film Festival 14–17 November 2019

MERONQ PRESENTS

FIRST TIME IN CANADA

LILIT HOVHANNISYAN DREAM WORLD TOUR

FEATURING THE SASSOUN DANCE ENSEMBLE

LIVE IN TORONTO

THE REGENT THEATRE

551 Mt. Pleasant Rd Toronto, ON M4S 2M5

SEPTEMBER 20th

@ 8:00PM

Թորոնթոյի ՅԱՅ ՕԳՆՈԻԹԵԱՆ ՄԻՈԻԹԵԱՆ "Ռուբինա" Մասնաճիւղ-ի Նախատեսուած Թուականներ

2019-2020

_																					
	Սե	պտե	անբկ	եր 2	019		-	nկ	տե	մբե	ip 2	019	9		Ъr	յեւ	iբե	p 2	019		Թուական Տեղեկութիւն
4hn		Երեբ					460	երկշ	երեք	2 Onp	3htiq	П	Cmb	4 hp	երկշ	երեբ	2nn	3hūq	Ուրբ	Շաբ	10 Սեպտ.2019 Ամսական ընդհանուր ժողով
1	2	3	4	5	6	7	-		1	2	3	4	5						1	2	1 Յոկտ. 2019 Ամսական ընդհանուր ժողով
8	9	10	11	12	13	14	6	7	8	9	10	11	12	3	4	5	6	7	8	9	5 Նոյ. 2019 Ամսական ընդհանուր ժողով
15	16	17	18	19	20	21	13	14	15	16	17	18	19	10	11	12	13	14	15	16	3 Դեկտ. 2019 Ամսական ընդհանուր ժողով
22	23	24	25	26	27	28	20	21	22	23	24	25	26	17	18	19	20	21	22	23	11 Յուն. 2020 Ընդհանուր ժողով և Նախաճաշ
29	30						27	28	29	30	31			24	25	26	27	28	29	30	8 Փետր. 2020 Ընդհանուր ժողով և Նախաճաշ
																					7 Մարտ 2020 Ընդհանուր ժողով և Նախաճաշ
										200		-				100		_	00		7 Ապրիլ 2020 Ամսական ընդհանուր ժողով
	Դե	կտե	աբ	եր	201	9		31	ուն	nLu	սր	202	0	9	Փեւ	որո	ILW	ıp 2	020	ן	5 Մայիս 2020 Ամսական ընդհանուր ժողով
Կիր	երկշ	երեք	2np	3huq	Ուրբ	Cmb	4 hp	երկշ	երել	2 Onp	Rhug	Ուրբ	Cmb	Чфр	երկշ	երեբ	2nn	Rhuq	Пърр	Cmb	2 Յունիս 2020 Ամսական ընդհանուր ժողով
1	2	3	4	5	6	7				1	2	3	4							1	4 Յուլիս 2020 Տարեկան Ընտրողական ժողով
8	9	10	11	12	13	14	5	6	7	8	9	10	11	2	3	4	5	6	7	8	
15	16	17	18	19	20	21	12	13	14	15	16	17	18	9	10	11	12	13	14	15	15 Սէպտ. 2019 🖯 ՅՕՄի Տեսլական 20/20 Ծրագրի Ձեռնարկ Ամբողջական
22	23	24	25	26	27	28	19	20	21	22	23	24	25	16	17	18	19	20	21	22	Առողջութիւն (Մարմին, միտբ եւ սննդականոն) Bayview
29	30	31					26	27	28	29	30	31		23	24	25	26	27	28	29	Country Club
																					22 Սեպտ. 2019 Արարատ տան երեցները կ'այցելեն Սբ. Աստուածածին
							-				252										եկեղեցի
	ι	Մար	un 2	202	0				Uш	Iphi	լ 20	20				Jш	յիս	20	20		6-11 Յոկտ. 2019 ՅՕՄի 72-րդ Յամահայկական Պատգամաւորական Ժողով
Կիր	երկշ	երեբ	Suh	Յինգ	Ուրբ	Շաբ	440	երկշ	երել	2 Չոր	Rhug	Ուրբ	CME	4/10	երկշ	երեբ	2nn	3huq	Ուրբ	Cmb	Մոնթրեալ
1	2	3	4	5	6	7				1	2	3	4						1	2	2 Նոյ. 2019 Տարեկան Տօնավաճառ «Պազար»
8	9	10	11	12	13	14	5	6	7	8	9	10	11	3	4	5	6	7	8	9	3 Lnj. 2019 Տարազան Տենազանան առազարու
15	16	17	18	19	20	21	12	13	14	15	16	17	18	10	-11	12	13	14	15	16	
22	23	24	25	26	27	28	19	20	21	22	23	24	25	17	18	19	20	21	22	23	22 Նոյ. 2019 Sոհմիկ Օր՝ Պարսկաստանի Յայ Գաղութը (Դասախոսական
29	30	31					26	27	28	29	30			24	25	26	27	28	29	30	23 Նոյ. 2019 Տոհմիկ Օր նուիրուած Պարսկաստանի Յայ Գաղութին
														31							Գեղարուեստական, Արուեստի եւ Մշակոյթի Տօնախմբութիւ
												_									արարասանական, պրուսսար և օշակորթը օօսալսաբությու
	8	նուն	ηu	202	20			£	BnL	hu	202	20			00	ļnu	unn	u i	202	0	8 Դեկտ. 2019 Տարեկան Փոբր Տօնավաճառ «Փոբր Պազար»
Կիր	Երկշ	երեբ	2np	3huq	Ուրբ	Cmb	460	երկշ	Երե	2 Onp	3huq	Urbb	Сшр	460	երկշ	Երեբ	2np	3 ինգ	Ուրբ	Cmb	13 Դեկտ. 2019 - ՅՕՄ-ի Ամանորի խրախճանք
	1	2	3	4	5	6				1	2	3	4							1	23 Փետ. 2020 ՅՕՄ-ի Յոգեհանգիստ
7	8	9	10	11	12	13	5	6	7	8	9	10	11	2	3	4	5	6	7	8	28 Փետ. 2020 Փոբրիկներու Բարեկենդան
14	15	16	17	18	19	20	12	13	14	15	16	17	18	9	10	11	12	13	14	15	8 Մարտ 2020 Կանանց Միջազգային Օ ր
21	22	23	24	25	26	27	19	20	21	22	23	24	25	16	17	18	19	20	21	22	22 Մարտ 2020 ROU- ի Օրուայ Տօնակատարութիւն
28	29	30					26	27	28	29	30	31		23	24	25	26	27	28	29	Ապրիլ 2020 Ռուբինա Մասնաճիւղի Տարեկան Պտոյտ
														124	1	1000			17.	-	

10 Մայիս 2020 Մայրերու Օր

Յուլ.-Օգոս. 2020 ՅՕՄի Ամառնային ճամբար

30 31

DSF Devry Smith Frank LLP Lawyers & Mediators

A FULL SERVICE LAW FIRM SERVING YOUR COMMUNITY SINCE 1964

Robert P. Adourian, LL.B.

robert.adourian@devrylaw.ca (416) 446-3303

FOR INDIVIDUALS:

- Real Estate
- Wills & Estates
- · Family Law
- · Personal Injury
- Immigration

FOR BUSINESS:

- · Commercial Real Estate
- Business & Corporate Services
- Commercial Litigation
- Employment Law
- Planning & Development

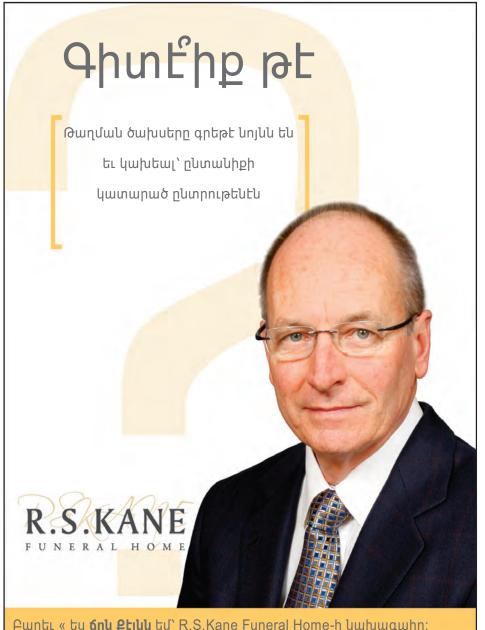
WWW.DEVRYLAW.CA

95 Barber Greene Road, Suite 100 Toronto, ON M3C 3E9 85 Bayfield Street, Suite 300 Barrie, ON L4M 3A7 209 Dundas Street East, Suite 401 Whitby, ON L1N 7H8

Թորոնթոյի Տայ Կեդրոնի
Երէցներու Ընկերակցութինը
կոչ կ՛ուղղէ գաղութիս
երէց անդամներուն
մաս կազմելու Ընկերակցութեան եւ
վայելելու մփերմիկ մթնոլորփ
ամէն երեքշաբթի
առ. ժամը 9:00էն
մինչեւ կե. ժամը 2:00ը
Թորոնթոյի Տայ Կեդրոնէն ներս։

Բարեւ « ես **ճոն Քէյևն** եմ՝ R.S.Kane Funeral Home-ի նախագահը։ Եթէ յաւելեալ օգնութեան պէտք ունիք « խնդրեմ կապուեցէք մեզի հետ **3եռ. 416-221-1159 Կամ e-mail: info@rskane.ca**

ARS Summer Camp Wrapped Up Another Great Run

A group of ARS Summer Camp children.

Summer Camp children in the gym.

ARS Summer Camp (Jampar) had another successful summer this year from July 2 to August 23 at the Armenian Youth

This year the camp welcomed more than 220 campers from kindergarten to grade 8 for a duration of eight weeks.

The daily camp program included: arts and crafts, baking, interactive and engaging Armenian and music classes, computer lessons, and outdoor/indoor interactive plays and activities.

On Tuesdays, grades 1-8 had swimming time while going to outdoor pools.

On Wednesdays, the camp hosted diverse in-house activities and chess inhouse sessions and on Fridays, the camp went on exciting

In addition to all this fun, on numerous making

occasions, there were camp-wide games in the gym to promote inclusion and foster a safe, welcoming community.

New this year, was the leadership and STEM program for grades 6-8.

While the older campers developed their own leadership skills, they also fostered the younger campers' self-esteem through play and team-building

Campers and staff alike gained new relationships and unforgettable memories.

All of this was made possible thanks to the dedication and support of the ARS Summer Camp Committee, the camp staff, the parents, and generous donors.

It is a huge honour to serve our Armenian Community and to prepare our leaders-in-the-

Pool day

Summer adventures in the forest.

Heading for the ice crème truck.

Milk Fund For The Children Of Armenia

at the beautiful Edwards Gardens. Attendees were delighted with the delicious mezes, a buffet dinner, drinks and desserts.

Singer Mher serenaded the crowd and Mubayad wowed us with his incredible violin playing. Unsurprisingly, everyone enjoyed the entertainment so much so that many took to the dance floor to celebrate. It was a great event and much fun was had by all.

Thanks must be given to the organizers and supporters, for without them this year's event would not have been the incredible success it was.

A brief history of the Milk Fund: It was founded 30 years ago, at the time of the devastating earthquake in Armenia, by a group of friends in Toronto – unfortunately many of whom are no longer with us - to offer immediate help needed. Powdered milk (thus need arises.

This year's traditional, annual fundraising the birth of the MILK FUND), food and all event of the Milk Fund was held on July 21st necessities were to reach urgently to the orphaned children.

Throughout the years, the Milk Fund has helped schools, orphanages, hospitals, injured

and much more.

With the support of our Community, the Milk Fund continues its modest but much needed help to Armenia.

At the present time, regular help goes to a special school for mentally challenged children in Yerevan, the kindergarten in Chil Village, where about 40 children get to have breakfast and lunch every day, Mor Mangants Birthing Centre in Akhourian, Yerevan, the Rehab Hospital in Yerevan, three large families of injured soldiers in Gumri, whose living conditions are sub-standard.

Also, one-time funds are allocated when

Armenian Relief Society Marks World Humanitarian Day

On August 19 Armenian relief Society marked World Humanitarian Day, as a day that recognizes the efforts of those people who sacrifice their lives to help people. The day focuses on the unsung heroes who work on the front lines in their own communities and in some of the most difficult places in the world. This year, the United Nations is saluting the efforts of women aid workers from across the world, who rally people in need.

The Armenian Relief Society recognizes the compassion and bravery of humanitarian workers, including the members of our organization who continue to carry out our noble mission.

What started with tiny steps to train volunteers sworn to assist Armenian villagers when self-determination and survival were at stake, in no time became the most prominent International Armenian Women's organization,

who continuously serves the needs of the Armenian neonle diasporan communities or homeland, and the world.

Humanitarian workers provide life-saving assistance consisting of first aid, nutrition, shelter, and help rebuild after disaster has struck. Providing Relief and Radiating Hope has been a central focus of our mission, one that our members have carried out so diligently.

So today and every day we recognize the important work that are carried out by our members and those humanitarian workers around the world, sometimes even under the worst of conditions.

7th Pan-Armenian Games Opened In Stepanakert **And Concluded In Yerevan**

Artsakh President Bako Sahagian, Armenian Prime Minister Nikol Pashinian accompanied with their spouses and other high ranking officials attend the opening ceremony of the 7th Pan-Armenian Games in Stepanakert.

The Seventh Summer Pan-Armenian Games opened in Stepanakert in a ceremony held at the Nagorno-Karabakh capital's stadium on August 6.

The quadrennial Games bringing together hundreds of ethnic Armenian athletes from around the world are designed to foster closer relationships between Armenia and its farflung Diaspora.

This year Stepanakert has been chosen to co-host the Games. Most of the competitions, however, will still be held in the Armenian capital of Yerevan.

Summer Pan-Armenian games have been held in Armenia since 1999. In 2014, the first winter Pan-Armenian Games took place in the Armenian ski resort town of Tsaghkadzor.

Nearly 5,300 athletes and sports delegation members coming from more than three dozen countries are attending the current Games that feature sports like soccer, basketball, volleyball, golf, swimming, badminton, tennis, track and field athletics, cycling and others.

also attended the opening ceremony at Stepanakert's Stepan Shahumian Republican Stadium.

Meeting with organizers of the Games earlier, Pashinyan called it "symbolic" that this year the opening of the pan-Armenian sporting event takes place in the Nagorno-Karabakh capital. He said that the Games can become "a good platform for our pan-national conversation."

"I think that really manage to expand the idea of pan-Armenianism. In this sense, of course, the Pan-Armenian Games have a very important and exceptional significance," the head of the Armenian government underscored.

After 10 days of games and competitions, the closing ceremony of the 7th Pan-Armenian Games was held on 17 August at Freedom Square in Yerevan.

The ceremony was attended by the Armenian Prime Minister Nikol Pashinyan, Armenian Parliament Speaker Ararat Mirzoyan and Armenian Deputy Prime Minister Tigran Avinyan.

The Olympic flag was lowered by Olympic Armenian Prime Minister Nikol Pashinyan champions Hrachya Petikyan and Israel Militosyan. The fire of the Pan-Armenian Games is extinguished.

(Sources: RFE/RL, others)

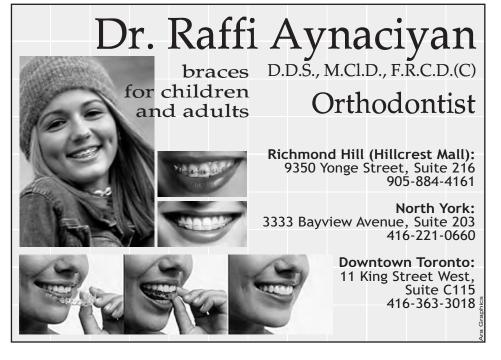
Thousands of crowds in the Stepanakert stadium watching the opening ceremony of the Pan Armenian Games.

A billboard in Stepanakert announcing the 7th Pan Armenian Games.

A scene from the closing ceremony in Yerevan, August 17.

Pashinyan Green Lights Amulsar Mining Project, But Asks For More Assurances

Despite days of growing protests against a mining project in Amulsar, Prime Minister Nikol Pashinyan said his government will allow the Lydian International to move forward with mining gold, claiming that the mining operation will raise Armenia's environmental standards to "unprecedented levels."

Since the beginning of the Amulsar mining project, residents of nearby Jermuk, a resort town known for its mineral waters and natural springs, and surrounding areas have protested the effort, raising concerns about the environmental hazards of the operation and the impact it will have on Armenia's natural resources, the residents and the drinking water.

While all roads leading to Amulsar have been blocked by residents since June of last year, Jermuk residents were joined by environmental activists beginning on Wednesday to protest the findings of an independent study commissioned by the government which concluded that the mining project did not pose significant environmental risks to the region, its habitat and its residents, specifically Jermuk and Lake Sevan.

When local residents blocked the roadway to Amulsar in June, 2018, Lydian International, the British-American joint venture, threated legal action, which led the government to hire a Lebanon-based environmental consulting firm, ELARD, to conduct an environmental impact study of the mining. At the same time, Armenia's Investigative body launched a criminal probe of the government agency that green lit the project under the previous regime.

The Amulsar project, which could be deemed as one the largest foreign investment efforts implemented in Armenia, began in 2016, with Lydian claiming that it has spent more than \$400 million in preparation for the actual mining and dismissing environmental hazard concerns. Pashinyan's government said that it would wait for the report to make a decision.

Summing up the results of the 200-page report prepared by ELARD, Grigoryan said that audit had found that the underground water at Amulsar has no "physical connections" with Jermuk's water sources, or, for that matter, canals or rivers that flow into Lake Sevan, saying that the lake could be contaminated with "insignificant" toxic waste in the event of a powerful earthquake.

According to Grigoryan's briefing, the greater environmental risks to other rivers flowing through the Vayots Dzor Province, where Amulsar is located, may be minimized by Lydian enacting "mitigating measures" outlined in the ELARD report. Grigoryan claimed that Lydian has signaled its readiness to take all steps necessary.

Gold mining facilities constructed by Lydian International company at Amulsar deposit, 18 May 2018

Prime Minister Nikol Pashinian chairs a video conference of Armenian officials and representatives of the Lebanese-based consulting firm ELARD, Yerevan, August 29, 2019.

In light of the report, Grigoryan also said that the agency, which originally gave the green light to the project in 2016, will not face charges.

"We are relieved that the Audit Report has been made public, as the Government of Armenia has repeatedly conditioned Lydian's ability to advance the Amulsar Project on its results," Lydian's interim chairman and chief executive, Edward Sellers, was quoted in a statement as saying after the release of the ELARD report.

"We look forward to reading the full text of the Audit Report and are confident it will confirm Lydian's prudential approach to environmental stewardship," Sellers added.

Soon, protesters clashed with law enforcement officers who arrested six people from the growing number of demonstrators.

Pashinyan held several consultations,

including a closed-door session with his ruling "My Step" faction, following which he took to Facebook to explain to the people the rationale for his decision to green light the Amulsar project.

"In the event that Amulsar is developed under existing conditions, it will be developed under unprecedented environmental standards for the Republic of Armenia," said Pashinyan adding that the so-called high standards would force other mining companies to reform their practices.

"Now the government has to go to the low-level mines and tell them that they should elevate their operations to [comply with] the new standards. This is a political obligation," Pashinyan said Monday.

"Now the companies that are operating in lower levels will be forced to spend tens of millions of dollars elevate their standards and

the government has the levers to force those companies to do so."

Pashinian Wants Further Scrutiny Of Amulsar Mining Project

Later, Pashinian cited the need for further evaluation of possible mining operations at Armenia's Amulsar gold deposit after a Lebanese-based consulting firm raised more questions about its environmental audit of the project.

Joined by Armenian government and lawenforcements officials, lawmakers and Armenian executives of the British-registered mining company Lydian International, Pashinian held a video conference with experts from the ELARD consultancy contracted by his government in February. The experts were asked to give additional explanations of ELARD's report on the Amulsar project submitted to Armenia's Investigative Committee earlier this month.

The committee cited the report as concluding that toxic waste from the would-be mine is extremely unlikely to contaminate mineral water sources in the nearby spa resort of Jermuk or rivers and canals flowing into Lake Sevan.

According to the law-enforcement agency, ELARD found greater environmental risks for other rivers in the area but said they can be minimized if Lydian takes 16 "mitigating measures" recommended by ELARD. Lydian expressed readiness to take virtually of all those measures.

ELARD experts offered a different interpretation of their report during the video conference, however. They said that they cannot definitively evaluate the Amulsar project's potential impact on the environment because Lydian had submitted flawed and incomplete information to the Armenian authorities.

Concluding the discussion, Pashinian said that the government will now wait and see whether the Armenian Ministry of Environment decides to order Lydian to draw up another environmental impact assessment and submit it to a relevant ministry division for approval.

Meanwhile, Lydian's chief executive in Armenia, Hayk Aloyan, described the conference as "the most unprofessional discussion I have ever been to in my life."

In a social media post, he claimed that the ELARD experts have "zero or limited experience in the mining sector" and "couldn't explain what standards were breached by the company."

(Sources: RFE/RL, Asbarez)

Your Most Reliable Transportation Partner To/From Armenia & Worldwide

- Ocean, Air & Land Int'l Transportation
- Door to Door Services Available
- 20', 40', LCL and Break-Bulk
- Insurance Coverage
- Export Documentation, Letters of Credit Handling and Banking Negotiations
- Dedicated Agency Network Worldwide

METRAS

SHIPPING & FORWARDING INC.

2175 Sheppard Ave. €. Suite 215 Toronto ON, M2J 1W8

Tel.: 416-497-0377
fax: 416-497-0783
info@metrasshipping.com
www.metrasshipping.com

Armenia 'Unlikely' To Ratify Contentious European Treaty In 2019

By: Ruzanna Stepanian

Badasian announced that Armenia's government is unlikely to seek parliamentary ratification before the end of this year of a European treaty strongly opposed by the Armenian Apostolic Church and other groups championing traditional family values.

The treaty signed in 2011 and known as the Istanbul Convention commits Council of Europe member states to combatting violence against women. Armenia has still not ratified the convention despite being among its signatories.

Prime Minister Nikol Pashinian's government indicated this summer its intention to ensure the treaty's quick ratification by the parliament. It immediately met with resistance from socially conservative groups and individuals, including the chairman of Armenia's national bar association.

While supporting the protection of women, opponents object to the Istanbul Convention's definition of gender as "social roles, behaviors, activities and characteristics that a particular society considers appropriate for women and men." They say this paves way for introducing transsexual or transgender as separate a man and a woman," the minister told

The top clergymen of the state-backed Armenian Apostolic Church added their voice (RFE/RL)- Justice Minister Rustam to these objections in late July, urging the authorities not to ratify the convention. In a joint declaration, they said it poses a threat to traditional marriage defined by Armenian law as a union between a man and a woman.

> The outcry appears to have at least slowed down the ratification process, with the government deciding earlier this month to ask a Council of Europe body, the Venice Commission, for an advisory opinion on the treaty's conformity with Armenia's constitution.

> Badasian said the commission will present its arguments in October. The government will then have to discuss the matter in detail before sending the convention to the National Assembly for ratification, he said, adding that a parliamentary debate on it this year is therefore "not realistic."

> Badasian at the same time continued to dismiss the critics' arguments and insist that the convention's ratification could not obligate the Armenian authorities to legalize same-sex marriages or adoption of children by LGBT people. He said he too is too opposed to such

"A family must continue to be a union of categories and legalizing same-sex marriage. reporters. "Only members of a family

Riot police confront anti-LGBT protesters outside the parliament building in Yerevan,

a woman, can adopt children. This is my position."

Badasian also argued that neighboring Georgia has not scrapped or amended its legal provisions against same-sex marriage as a result of ratifying the Istanbul Convention.

For the same reasons the convention has also sparked controversy in several other

recognized by the state, namely a man and Council of Europe member states. Two of them, Bulgaria and Slovakia, rejected it last

> In Croatia, the parliament ratified the treaty in April 2018 amid protests by local social conservatives. To placate them, the Croatian government adopted a separate statement saying the treaty will not change Croatia's legal definition of marriage as a

Pashinian Aims For Faster Economic Growth

Prime Minister Nikol Pashinian visits a newly refurbished textile factory in Maralik,

(RFE/RL)- Economic growth in Armenia could reach double-digit rates in the coming years, Prime Minister Nikol Pashinian claimed recently.

The Pashinian government's comprehensive policy program adopted by the parliament early this year envisages that the Armenian economy will grow by at least 5 percent annually for the next five years. The World Bank forecast in January slightly lower growth rates for 2019 and 2020.

The government recorded a growth rate 5.2 percent last year. Official statistics shows growth accelerating to over 6.5 percent in the first half of this year.

Speaking at a weekly cabinet meeting, Pashinian cited "good" macroeconomic indicators registered in July. Those include a 16 percent year-on-year surge in industrial output.

"What does analysis of this year tell us?" he told government ministers. "My personal conclusion is that recording double-digit economic growth is not a science fiction thing."

Pashinian said that GDP would have increased more rapidly this year had the government's major capital spending projects not fallen behind schedule because of delays in the selection of contractors and signing of contracts with them. He said government agencies should therefore do a better job of organizing this infrastructure spending next

The Armenian economy grew at doubledigit rates for seven consecutive years in the 2000s. That growth came to an end with the onset of a global financial crisis in 2008. It averaged 2.7 percent per annum from 2008-

Economy Minister Tigran Khachatrian sounded cautious about chances of renewed double-digit growth in the country. "Bear in mind that everything will depend on the introduction of new technologies and the volume of investments in various sectors of the economy," he told reporters after the cabinet meeting.

Housing Prices In Yerevan Rise

New apartment blocks are constructed in Yerevan, 4 April 2015.

have increased by almost 10 percent in the past year, an Armenian government agency said on August 16.

The Cadaster Committee also reported an even sharper rise in the number of real estate transactions in Armenia. It said it registered over 16,000 such deals last month, up by 17 percent from July 2018.

This may well explain a 9.8 percent yearcommittee gave no such figure for other parts of the country where housing prices have always been much lower than in the Armenian capital.

Prime Minister Nikol Pashinian was quick to seize upon these numbers, portraying them as a further indication of public confidence in his government and Armenia's future. According to Pashinian, the domestic housing market was stagnant before the 2018 "Velvet Revolution" as many Armenians had trouble finding buyers for their homes due to a high

(RFE/RL)- Housing prices in Yerevan rate of emigration from the country.

"Now the opposite process is underway: buyers are many and sellers few," Pashinian wrote on his Facebook page.

Pashinian also said that the overall volume of mortgage lending in Armenia more than doubled in the first half of 2019. "This is a record figure for at least the past decade," he

Increased remittances from Armenians on-year rise in the average cost of Yerevan working abroad may have also contributed to apartments recorded in July this year. The the higher real estate prices. According to the Armenian Central Bank, they rose by 13 percent, to \$705 million, in January-May 2019.

Also, economic growth in the country appears to have accelerated in the first half of this year after slowing down to 5.2 percent last year. The Armenian economy expanded by 7.5 percent in 2017.

Խմբագրութեան կողմէ

«Թորոնթոհալ» պատասխանատու չէ իր էջերուն մէջ լոյս տեսած ծանուցումներու բովանդակութեան։ Մեզի լղուած բոլոր թղթակցութիւններն ու գրութիւնները ենթակալ են որոշ խմբագրումի:

Following Revolution, Armenia Becomes **More Attractive To Diaspora**

(Eurasianet)- When Sarine Arslanian booked a trip to Armenia early last year, she didn't intend to stay longer than three weeks.

Then, the revolution happened. More than a year later, Arslanian, a writer and documentary film director from Belgium, is still in Yerevan, where she has settled permanently. "What I saw was what made me stay," she told Eurasianet.

Armenia has long attracted members of the millions-strong global Armenian diaspora, but full "repatriation" - the term used to describe ethnic Armenians permanently moving to the country - has been a relatively fringe phenomenon.

According to Repat Armenia, the country's largest NGO working to attract diaspora migrants and help them acclimatize in Armenia, roughly 50,000 repatriates have settled in Armenia since independence in 1991.

But after last April's "Velvet Revolution," which saw the government toppled following peaceful street protests, the trend appears to be growing and stories like Arslanian's are becoming more common.

Exact immigration numbers are hard to come by, given the way official statistics are collected, but recent figures show a clear increase. Armenia's state statistical service shows that more than 15,000 people migrated to the country in 2018 - the largest figure in 12 years, said Hrant Mikaelian, a statistician and researcher at the Yerevan think tank Caucasus Institute. An improved image and growing economy appear to be driving the increase, Mikaelian told Eurasianet.

Armenia's diaspora is global, with communities of tens of thousands in countries as diverse as the United States, Iran, Lebanon, Russia, and France. The reasons for repatriation are correspondingly diverse.

There are two main motivations driving recent repatriates, mainly depending on the income level of the country they are coming from, said Repat Armenia's executive director Vartan Marashlyan.

"The main countries [from which] we have seen a big increase [in repatriation] are Russia, Iran and Lebanon," Marashlyan told Eurasianet. In each of those countries there is a broad perception of a stagnant political and economic situation in which "young people do not see opportunities for themselves," Marashlyan said.

Prime Minister Nikol Pashinian and wife Anna Hakobian host seventy Armenian tenth grade students from the Los Angeles AGBU Manoogian-Demirchian School in Yerevan, June 2019.

government turned that perception on its head.

Russia is home to the world's largest Armenian diaspora and continues to be a popular destination for labor migrants from Armenia. That draw has become weaker in the last two years as Russia's economy has suffered, however, and 2018 marked the first year that Russian-Armenians were the largest single group of repatriates, Marashlyan said.

"For the first time, Armenia had this 'wow' effect" on the diaspora, said Marashlyan, himself a longtime Muscovite. "Young [Armenians] in Russia, they started to think that there are some opportunities there. A lot of middle-class young professionals, especially, began to have the idea of repatriation."

Mikaelian, too, noted a "rather big" decrease in income levels in Russia since 2013 as being a key driver of migration to Armenia.

While repatriation from Western countries has not jumped as significantly, Marashlyan says there has still been some growth.

Armenians from richer countries like the U.S. and Canada have a different rationale for moving to Armenia. For them, economic prospects often take a back seat to other motivations. "For American-Armenians, moving to Yerevan is more of an emotional decision," Marashlyan said. "It's a combination of rational and emotional for everyone [who moves here], drams (about \$375).

Until recently, that could be said of but the economic factor is not as strong" Armenia itself. But last year's change of among repatriates from richer countries, he said

> Instead, the pull factors for American repatriates tend to focus more on aspects like work-life balance - something notoriously difficult to find in California, where the U.S.'s Armenian population is concentrated.

The ability to be a big fish in a small pond is also a draw. "Many Armenian-American repatriates mention that it is difficult to stand out in America," Marashlyan said. "With a country that size, there are less opportunities to make your mark.'

Last year's change of government boosted Armenia's image among American-Armenians as a place where they could meaningfully engage with their roots and their people. "Diaspora communities in the U.S. are often focused on only the culture, language, and the genocide," without any real link to the modern-day Republic of Armenia, Marashlyan said. "Now people are beginning to think about [establishing ties with] the country itself."

Reality check

While Armenia's improved image has buoyed enthusiasm in repatriation, economic realities still weigh on those looking to make the move. Armenia's GDP grew at an average of 6.2 percent over the past two years, but the average monthly wage is still only 179,000

This means that most successful repatriates have to look abroad for their earnings rather than relying on jobs in the republic. The growth of a borderless freelancing culture, particularly among IT professionals, has made repatriation more viable, Marashlyan said. "The main opportunities [for repatriates] are in the external market," he said.

The government has also sought to increase repatriation. The Ministry of Diaspora, which for years was widely maligned for its lack of tangible achievements and unclear strategy, was replaced in June by a High Commission for Diaspora Affairs. The new commission is headed by Zareh Sinanyan, a former mayor of Glendale, California. Introducing Sinanyan on June 14, Prime Minister Nikol Pashinyan said he wanted the new commission to place its "main focus ... on expanding Diaspora-based Armenians' involvement in the homeland's economic, social and political life."

Pashinyan has repeatedly said he wants to reverse the country's decades-long brain drain, and has sought ambitious goals for attracting ethnic Armenians to Armenia. After initial statistics showed an increase of over 13,000 migrants to the country during a sixmonth period last year, Pashinyan said: "I am hopeful that the 13,000 will increase to 130,000, 200,000, 1,300,000 in the period of our [government's] tenure."

There is evidence that the shine of the revolution is beginning to fade. A recent survey showed that support for Pashinyan's government remains strong but is falling; respondents who said the country was 'moving in the right direction' fell from 72 percent of those polled in October 2018 to 60 percent

The government needs to implement economic and political reforms, especially with regards to the judicial system, to maintain Armenia's attractiveness as a repatriation destination, Marashlyan said. "Time is crucial now," he said. "We need to use this moment."

For now, though, the atmosphere remains conducive to enticing Armenia's diaspora back to the homeland. Arslanian has no plans to leave: Since arriving she has founded an arts organization and continues to put down roots in the country. "You can sense that there is a lot of hope here," she said. "Armenia is suddenly a land of opportunities."

120 Startups From Around The World At Sevan Startup Summit

The fourth annual tent-based "Sevan Startup Summit" took place on the shores of Lake Sevan, with 120 startups from Armenia and 45 countries of the world. An unprecedented number of 10,000 people attended the event which ran from July 28 to August 3.

More than 100 mentors and successful entrepreneurs, venture and angel investors arrived in Armenia within the frameworks of Summit, who shared their experiences with the startups during 7 days, delivered lectures, and help to uncover the most efficient development secrets and best ways to enter international markets.

The introduction of startups and

ceremony, during which our organizers, partners and sponsors were also present.

The Co-founder of Seaside Startup Summit Hakob Hakobyan mentioned during the opening evening that "Sevan Startup Summit" has been uniting around 1,000 people from Armenia and the whole world for already 4 years, which means that the Summit is a successful and much anticipated event in the startup world.

Startups participating in Sevan Startup Summit this year competed for a \$100,000 prize fund and will also have a \$100,000 guaranteed investment fund, which will be invested in 2-3 starters. It is expected to acquire an investment agreement of more than \$1,000,000.

Addressing the participants, CEO of "Sevan Startup Summit" Vahagn Rapyan noted that Summit becoming bigger and bigger year by year promotes startup development and team-building. It enables teams to come together and test themselves.

Prime Minister Nikol Pashinyan with his spouse Anna Hakobvan visited and attended the final startup competition. In a speech, he stressed the importance of fostering the tech environment in Armenia. "Many in Armenia complain that there is no money. [...] but if anyone has an idea that can triumph, the

participants was followed by the opening money will come." He said that the Sevan Summit exemplifies his vision of an "economic connection with the world. "We are naturally revolution." He explained: "the economic revolution is, first of all, a revolution of thought; it all starts with an idea.'

> President Armen Sarkissian joined the participants via skype: "This is a wonderful initiative...Maybe, one day, we will have a chance to declare Armenia the capital of the world's startup," he said. "Startup is one of the environment is the technological space of the institutes that unites the youth which is not 21st century. Thus, Armenia must provide this

Sarkissian highlighted the necessity of should be offered to everyone, from the center of Yerevan up to bordering villages. The main mission of each teacher is to find talents, and startups will help us in finding individuals with talent," noted Sarkissian.

He also mentioned that the presence of leading international companies in Armenia, which will create an environment for the development of startups. "We cannot properly create a startup without using new science and technological infrastructures. That's why we are working with a number of major companies, such as IBM, Google, Leonardo, to ensure their presence in Armenia. If major international companies operate in Armenia, they will give a special developmental quality," Sarkissian said.

An important factor is the mutual connected with the world, as Armenians live everywhere. Many talented Armenians work in California, the Silicon Valley," he noted.

President Sarkissian emphasized that Armenia is a promising place for talented youth. "Young talents are always in search for a challenging environment, and that

Sevan Startup Summit is organized by high-quality education. "High-quality education the "Startup Armenia" Foundation and "Granatus Venturest" as well as within the framework of the "Support to SME Development in Armenia" program co-financed by the European Union and the Federal Ministry of Economic Affairs and Energy of the Federal Republic of Germany. It is implemented within the framework of the GiZ "Private Sector Development in the South Caucasus" project. The "Support to SME Development in Armenia" program is part of the EU's "EU for Business" initiative.

"Sevan Startup Summit" is a tent-based start-up assembly that unites start-up entrepreneurs, investors and other IT ecosystems, creating an unprecedented informal environment for education, business connections and investment transactions.

By Way of Song Honoring The Great Adiss

By: Levon Ishkhanian

Once in a while, amid our busy lives, something catches our attention and we become fully present in the moment to reflect, to think, and to be moved to action. Perhaps it's a poem, a book, a saying, or a photo. We commit it to our memory and that inspiration lives with us, forever changing our life. If we're lucky, we find other like-minded people that feel the same, connecting us together, forming a movement. Now imagine this "something" has the power to unite a culture under the most challenging of circumstances, aiding to preserve and shape identity, and inspiring generations to come. For the Armenians in the diaspora it came by way of song. Dzaghigner (flowers) by Adiss Harmandian, answered the musical uncertainty of the Armenian culture in the diaspora by creating a new Estradayin genre, and set in motion the modern Armenian music experience that maintained and preserved the Armenian identity throughout the globe.

By the late 50s, the Armenian community in Lebanon was somewhat autonomous. It had established almost everything needed to maintain and sustain culture – community centres, churches, schools, newspapers, radio stations and political parties. However, the Armenian music offered to the community limited to patriotic songs and performers from Armenia at organized events may have worked for the older generation, but the younger generation was assimilating to European and the music of the Americas, as well as indigenous Lebanese Arabic and neighbouring Mediterranean music.

Essentially no outlet for contemporary modern Armenian music existed until the young upcoming singer, Adiss, entered into the Armenian music scene, with his song "Dzaghigner", forever changing the Armenian music landscape of the diasporas. "Dzaghigner" resembled Western aesthetics with song form, instrumentation and vocal style, while maintaining Armenian melody and

language. This was the music that the Armenian youth demanded. Soon afterwards, other artists aimed to replicate this aesthetic, inaugurating Adiss as the pioneer of Armenian pop, creating an Armenian music industry in the diasporas, and establishing the *barahantes* as an Armenian musical forum. As Adiss gained stardom throughout the Armenian community worldwide, he formed his own record company — Adisc records, and transformed his father's pastry shop into a record shop. By the age of 26, Adiss was in full control of his musical destiny. He composed, performed, produced, distributed and sold his records under his own terms.

Where most artists can find examples and role models that have established conventional rules and protocol within their own local culture, Adiss did not have any of these; he became the role model. His inspirations were global; Havannes Badalian (for his voice range), Abed Al Halim Hafez (for his emotions in singing), and Elvis Presley (for his stage presence). At the young age of 14, Adiss was already singing international songs. By the age of 18 he had composed over a dozen French songs. Just as terroir affects the taste of wine due to local soil, climate and topography, the same can be said of the influence of Lebanon's musical terroir on Adiss' Estradayin music. Adiss combined his knowledge of the local terroir, and international musical aesthetics, with Armenian melody and lyrics, pioneering the Armenian Estradayin genre. What he produced had global impacts and became universal in diasporic Armenian culture.

To date Adiss has released over 35 albums, nearly 400 songs, multiple music videos, and even starred in a movie. Along with his first hit "Dzaghigner" (1968), his best known songs are "Nouné" (1970) and "Karoun Karoun" (1973), which has been covered by over 40 singers with versions from Arabic to French, and even as a soundtrack for Japanese Anime.

Adiss' music inspires discourse with

Adiss (centre) with father and son Levon and Edouard Ishkhanian in mid 1980s.

themes such as "good times", "totally different", and is multi-generational. As one Lebanese Armenian stated in a conversation:

"The first time I heard Adiss, I was probably 9 or 10 years old. It was totally different Armenian music that I had ever heard of, or listened to. Even though it was the music for the older crowd at the time; it was still enjoyable to listen to. In Lebanon we were raised by listening to his music, anticipating new singles or "LP" records to be released. It made our family gatherings with his music in the background "warmer", and our parties livelier; where people danced to his tangos. sambas and waltzes. Before Adiss, most of the popular music that the elderly listened were either Turkish or Middle Eastern influenced. The Armenian folk music was not suitable for the "chic" gatherings, and not danceable in the 60s and 70s era. I believe that he single handedly changed the musical ambience. His sound always resonated good times during my "pre- teenage" years. (From an interview with a Lebanese émigré/community leader).

I am one of the fortunate ones that got access into the "world of Adiss" in Beirut at the young age of 8, as my father Edouard was his musical director. My first professional performance was with Adiss, in Toronto when I was 13. I remember it like it was yesterday. Over the years I have had the pleasure of traveling the world with him, I can attest to the fact that it doesn't matter where you come from as an Armenian, be it from Beirut, Sydney, Moscow, Tehran, Doha, Khartoum, Paris, Toronto, New York or Buenos Aires, Adiss is musically Armenian central. As Antonio Carlos Jobim helped create and spread the Bossa-Nova movement, and as Frank Sinatra created his own brand of "classy" look and sound inspiring generations of followers, Adiss achieved the same in contemporary Armenian popular music. I have witnessed his artistry first hand, Adiss the pioneer, singer, composer, producer, actor, author, painter, and Prince (as bestowed on him by Catholicos Aram I), a testament to the centrality of Adiss to Armenian diasporic cultural identity by way of

Սուրբ Երրորդութիւն Տայաստանեայց Առաբելական Եկեղեցւոյ

Ս. Սահակ եւ Ս. Մեսրոպ Ազգային Շաբաթօրեայ Վարժարան

Արեւմտահայերէն եւ Արեւելահայերէն դասընթացքներ

Մանկապարտէզէն 8-րդ (3-էն 14 տարեկան)

Saturdays* starting September 14 from 9:30 a.m. to 1:30 p.m.

Extracurricular activities from 1:30 p.m. to 2:30 p.m.

Աջակցութեամբ **TDSB**-ի

- Յայոց լեզու եւ գրականութիւն
- Յայոց պատմութիւն
- · 4nou
- Ճատրակ
- եւ ... Ճամբորդութիւն դէպի Յայաստան

SHEPPARD AVE. E.

Forest Manor
Public School

HWY 401

25 Forest Manor Rd, Toronto, ON, M2J 1M4

Արձանագրութեան համար շաբաթ օրերը դիմել դպրոց 25 Forest Manor Rd, Toronto, ON, M2J 1M4 եւ կամ այցելել www.ArmenianSaturdaySchool.com

For more info and REGISTRATION visit:

www.ArmenianSchool.ca

or contact principal@armeniansaturdayschool.com

Grade 9-10

High School

Armenian

Credit

Course

or call Holy Trinity Armenian Apostolic Church at 416-431-3001

* Except holidays

Petros Shoujounian Discusses Komitas

Interview and translation by Dr. Araxie Altounian

Araxie Altounian: What role does Komitas play in the history of Armenian music and culture?

Petros Shoujounian: Komitas' role can be defined as the cornerstone of 20th century Armenian music. His research elucidated the roots and characteristics of Armenian music and its place in the international musical family. Komitas is the only person to have had the opportunity to carry on his research locally, before the deportation and genocide of his people, and therefore his collection of peasant songs comes from a pure source. He established the theory of our music in such an extraordinary fashion as to distinguish it from that of neighbouring peoples. Contemporary Armenian composers who consider Komitas' oeuvre as the foundation of their creative expression, adopt one or more of its attributes on which they build their own work. Vivid examples would be Aram Khachaturian and Alan Hovhannes, two musical titans who were polar opposites, and yet in whose work Komitas' presence is irrefutable.

A.A.: What role does Komitas' music play in preserving Armenian identity in the diaspora?

P.Sh.:To me, Komitas' legacy played a role in salvaging our culture when young Armenian children started singing his songs in the newly established diaspora, particularly in Middle Eastern countries. The repertoire was very small, but well known to all. After the 1950's, when Armenian Church and educational institutions were established, newly formed choirs expanded the use of Komitas' music. Of course not much could be expected from point of view quality of performance.

given that these were amateur choirs. As for Komitas' role in laying the foundation for and inspiring the creative mind, in my opinion, no one has surpassed Alan Hovhannes in following Komitas' path, not even those who studied with him or knew him personally. They all left a remarkable legacy worthy of public performance, but which cannot be closely related with Komitas who does not exist in their creative mind.

A.A.: Komitas is best known as the preserver of our musical heritage. But he's also a composer who experimented a lot. In a letter to Marguerite Babayan, Komitas writes, "We Armenians must yet create a national idiom, and only then confidently move forward." Could you comment on how important is Komitas' contribution to creating that national idiom?

P.Sh.: Komitas' creative work should be compared to that of Maurice Ravel, Claude Debussy, Bela Bartok and in a way to Johann Sebastian Bach. Placing him in that context helps us understand his role in originating the renaissance of our music.

a. Komitas was the first to raise [traditional] Armenian music to a classical level. The wonderful repertoire of songs with piano accompaniment, as well as his works for piano are brilliant examples.

b. He initiated the concept of classical polyphony [multiple voices] in a wonderful repertoire such as his Mass for three voices and the numerous choral works with their complex structure requiring a highly specialized interpretation.

A.A.: Would you consider Komitas as an avant-garde composer in his time?

music. Of course not much could be expected from point of view quality of performance, connections and inspiration placed him in the

Father Komitas

rank of avant-garde creative minds of his time, and traced the path for those composers who follow him, and who still have a lot to give!

A.A. Referring to the same quotation as above, how have Armenian composers around the world followed in Komitas' steps?

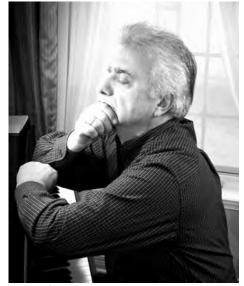
P.Sh.: The fundamental points in Komitas' music that nurture contemporary composers are:

- Harmonic freedom and its elaboration
 The use of Armenian thematic motifs
- and its elaboration

 3. Reproducing them in Komitas' spirit
 - Komitas' approach to rhythmic patterns
- and its elaboration
 5. Certain similarities in the form of the
- work
 6. Similarities in the choice of instrumental

colour and their elaboration

All of the above-mentioned points must be present in a work if it is to be considered

Petros Soujounian

as following in Komitas' footsteps.

A.A.: You have arranged and presented Komitas' music to various audiences. Armenians definitely love his music because it connects them to their ancestral roots. How do non-Armenian audiences receive it?

P.Sh: You know, in his lifetime, Komitas had conflicting relations with the leadership at Etchmiadzin and later in Constantinople, because the latter were too far removed from the progressive steps of European art. By contrast, the European audience greeted him with open arms, wondering where that powerfully expressive music was coming from. Today's context is not quite the same, but our Armenian audience who is not familiar with contemporary music, and in particular Armenian art music, has trouble understanding my work. By contrast, the non-Armenian listener feels that Armenian music has a great meditative power.

Resonating the Rural: Komitas and the Musical Reconstruction of Anatolia

By: Michael Tourabian

As a PhD candidate at McGill University in Montreal, my research owes a great deal to the musical practices of Canadian-Armenian performers who brought to life my interest in Komitas's music and his broader impact on the Armenian diaspora. In recent years, I have undertaken an analysis of musical traditions inspired by rural musical practices of the 19th century. Largely left outside of serious academic discussion, these musical traditions represent place (both real and imagined) for diaspora communities. It is through such a context that my research on Komitas has taken root. In this short piece, I would like to address why Komitas's music has inspired members of the Armenian diaspora and how his compositional process is linked with broader discourses of musical nationalism that took place in the final embers of the 19th century.

Komitas's impact for Armenians abroad is undoubtedly crucial; firstly, his music resides on the boundary between folk and classical music, which continues to inspire contemporary performers to interpret and reinterpret his works in a variety of engaging ways. Secondly and perhaps crucially, his arrangements and original compositions present to contemporary diasporans a musical snapshot of Armenia that transcends the landscapes of the present-day Armenian Republic - giving listeners access to the villages of Anatolia that remains so crucial to Armenia's past heritage. Although his compositions often addressed themes like Armenian exile (namely his art songs, "Anduni" and "Groong") his music also actively encouraged listeners to feel that what they are hearing is authentic to their own Armenian

This sense of authenticity was borne out

of his fieldwork excursions. From a compositional standpoint, like several composer-ethnographers of the fin de siècle, Komitas was not satisfied with leaving the music he encountered in the field, unadorned and simple. In order to achieve broader appeal, he consciously took folk melodies he encountered in rural Armenia and embellished them with nuanced and harmonically engaging accompaniment that never upset the folk melody. These folk melodies - simple yet memorable – became the mottos for Komitas's compositions. This practice of compositions is arguably why Komitas achieved appeal among Europe's elites during his frequent visits to France and Germany where he participated as a member of the International Music Society, for which he was the first non-European member. By cloaking an Armenian melody with the accoutrements of western harmony, this presented to the European musical establishment, a sense of something new. Whilst, for members of the diaspora, it presented Komitas as the Armenian response to Western art music, something that gave them pride of ownership.

Komitas is one example of a composer who dedicated his life to the pursuit of a national musical tradition: others include the celebrated Bela Bartok of Hungary, Antonin Dvorak and Bedrich Smetana of Moravia and Bohemia (Czechoslovakia), and later, the work of the Impressionists in France. During the mid-to-late 19th century, with the breakdown of the Hapsburg Empire, and the waning influence of the Ottoman Empire, music became an important way of demarcating place and national identity. Although a great deal of time has passed, Komitas's music continues to be the passport towards home, giving Armenian diasporans in particular, a music on which to lay claim.

Varak's Crescent

Yearning for Armenian

Written by: Shavarsh Nartouni Translated by: Varak Babian

Thursday

I haven't spoken Armenian for quite some time now.

Similar to a musical instrument cast aside, my Armenian has begun to coil within the corners of my mind. Like boiled pieces of bone, lacking flesh and pallid, my words have turned into chalk. I strike them together in an attempt to unearth old sounds. All in vain.

I don't even hear Armenian at night in my dreams. Perhaps because the people surrounding me in my dreams have changed. They're newly acquainted friends with whom I work with during the consciousness of the light of day.

"You will forget you language," says the resident doctor at the men's department at the asylum. Greek by birth, he's long since assimilated after spending years living in the confines of French hospitals.

Dejection blankets me as my lips tense up and strain. I want to cry out like a child—one that surveys their surroundings in hopes of a protector, an advocate. Beneath my window, I stare out at the garden.

The garden within my soul suddenly transforms into a poem... in Armenian. Armenian! I sense the memories from within awaken. The words are rehabilitated, the colours ignite, the sounds oscillate, and I realize that my language still occupies the throne within my spirit. Hallelujah, my dear mother tongue: Armenian! Pure like the skies, worthy of worship just like the natural light. No, I will never forget you. Not ever.

"You will forget your language. And soon after that, you'll not even want to hear it...." I hate my colleague. His persistence leads to chills down my spine. Even if his belief is guided by an implacable truth, I hate him nonetheless. I hate the truth as well. I prefer self-deception. Allow me to concede to my preferred delusions and bask in joy with the notion that I, as the exception, I will not forget my Armenian. I will not forget. I will not forget.

Every day, like an old musical instrument, I will help it surface within the corners of my mind. I will practice it alone. I will cry and laugh with it, I will sing and yell. Oh, my sweet Armenian...

But, it's been a long, long time since I spoke Armenian...

Saturday

I spoke in Armenian in my dream last night.

I was seated across my window; my head soaked with the sun as its rays glided through the row of trees. My booklets, encased with details regarding every sickness and ailment in the world, were flickering with bright hues. Resting atop the garden wall, a black cat was hastily sharpening its claws.

Using its paw, it abruptly scratched a piece of paper. Crinkled, it had taken the shape of a wilted leaf. The cat moved its other paw close, using it to unfurl the note.

Cont. on page 25

Smyphh lunhmuny

ՍՄԲՈՒԿ - ԲԱԴՐԻՋԱՆ

Սոնիա Թաշճեան

Գրական հայերէնի մէջ «սմբուկ», հանոցին մէջ կայ սմբուկով չխրթմա աիսկ բարբառային` պատընձան, բադրիջան (Թիֆլիս), բանդնջօն, վատրճան, վարձան, բադրմձան, փաթլիձան (Պոլիս), բադումջան (Արցախ), պօրընջան (Երեւան), պատիձան (Մուշ), եւայլն։ Նոյնիսկ տարածուած է «սեւ պօրընջան» անունը որպէս սմբուկ, իսկ «կարմիր պօրընջան»` որպէս լոլիկ, հաւանաբար պօմիդոր (լոլիկ) եւ պատրիջան (սմբուկ) բառերու խառնուրդով ստեղծուած։

Յրաչեայ Աճառեանի ենթադրմամբ սմբուկ բառը եկած է հին արաբերէնի «անաբ = բազինջան» բառի ձեւափոխումէն, փոխանցուած է իբրեւ «ամբուկ», յետոլ դարձած «սմբուկ»։ Բանջարեղէնի հայրենիքը հաւանաբար Չինաստանն է, այնտեղէն տարածուած է Յնդկաստան, ուրկէ անցած է Պարսկաստան, յետոյ պարսիկներէն փոխանցուած արաբներուն. արաբական տիրապետութեան ժամանակ, ի թիւս այլ ժողովուրդներու, սմբուկի մշակոյթը մտած է հայկական խոհանոց։ Ūյս փաստր աւելի կր հիմնաւորուի VII դարի բժշկապետ Մխիթար հերացիի լիշատակումով «պատնճան» ձեւով։ Ուրեմն դեռեւս այդ դարերէն մեր երկրին մէջ եղած է սմբուկի մշակոյթը եւ գործածութիւնը։

Վետաքրքրական է համառօտ լի- շատակել նաեւ բառի ձեւափոխումը oտար լեզուներուն մէջ. սանսկրիտերէն vatin - gana բառը արաբերէն դարձած է badinjan. ապա բառը սպաներէնի մէջ վերածուած է al-badinjan, լետագային կարդագուած է alberginia, ուրկէ ձեւափոխուելով առաջացած է այսօրուայ սատապկուած սմբուկն ու գետնախնանգլերէնի (եւ եւրոպական շատ լեզուներու մէջ) aubergine hասկացութիւնը։ Իսկ eggplant հոմանիշը առաջացած է ձերմակ կլորաւուն սմբուկի տեսքէն։

Յայկական աւանդական խոհանոցին մէջ սմբուկը շատ տարածուած բնամթերք մըն է. կ՛օգտագործուի տարբեր ձաշերուն մէջ, նաեւ թթու կը դրուի, նոյնիսկ անուշ կը պատրաստուի. մեծ մայրս մանր սմբուկներու միջուկը փորելով, կիրի մէջ կը դնէր, ապա կ՛եփէր համեմունքով շաքարաջուրի մէջ. մատուցելիս մէջը ընկոյզ կը տեղադրէր ։ Սմբուկը կ՛եփեն տարբեր եղանակներով. շոգեխաշած, տապկուած, խորո- «Յայաստանի Աշխատաւորուհի» ամված։ Մինչեւ այսօր դեռ կը շարունակո- սաթերթէն, ուրկէ պարզեցի, որ Յաւի սմբուկի պահածոյացումը. ժամա- յաստանի Մատենադարանի պահոցնակակից պալմաններով սառցախցիկ ներուն հարուստ արխիւին մէջ կը պահկը դրուի, բայց նաեւ աւանդական եղանակով կր չորցուի. լաձախ կեղուելով եւ հաննէս Ամիրայեան - Մամիկոնեանի կիսելով թելէն կ՛անցնեն ու կը կախեն։ ձեռագիր աշխատութիւնը, ուր հեղինա-Ոմանք խորանարդիկներով կը կտրա- կը հաւաքած է աւանդական խոհանոտեն, վրան աղ ցանելով կը չորցնեն։ ցի բազմաթիւ բաղադրատոմսեր։ Ի Յայտսր է արաբկրրցրսերուն յատուկ տարբերակը` պոչով չորցնելու, իրենց նշանաւոր «պոչով ապուրի» համար։ Շատ տարածուած է միջուկը փորելով չորցուած տարբերակը` տոլմայի համար։ Թուփերուն վրայ մնացած մանր սմբուկները կը դրուի խառը թթուին մէջ։ Կայ նաեւ մեծ սմբուկի փորին մէջ լցոնած թթուի տարբերակը։

Բազմաթիւ են սմբուկով պատրաստուած աւանդական ճաշատեսակները ամբողջ պատմական Յայաստանի տարածքին. կարելի է թուարկել յիշարժան ու իւրայատուկ ճաշերը։ Այսպէս օրինակ՝ Մարաշի աղամաղ աղցանը, չորցուած սմբուկով։ Վանեցիք ամանորի սեղանին ունին չոր սմբուկով ու ընկոյզով յայտնի աղցան մը։ Ամասիայի խո-

նունով կորկոտով փլավը։ Մալաթիային է յատուկ սմբուկով կլորչիկը, իսկ Մուսալեռ - Քեսապին՝ սմբուկով մանձիկը եւ փըլըտուծ տոլման։ Ի հարկէ , բոլոր շրջաններուն յատուկ է սմբուկով աւանդական տոլման` եւ՛ մսային եւ; պահքային։ Ուրֆացիներու նշանաւոր խորովածը կը պատրաստուի սմբուկով։ Այնթապցիներու կաթսայի խորովածը նմանատիպ է, միայն թէ աղացած միսին քիչ մը բրինձ կը խառնուի եւ կաթսայի մէջ շարելով` կ՛եփեն։ Չուլաման միայն խորոված սմբուկով աղցան է, սակայն կայ նաեւ շատ տարածուած տարբերակը՝ խորոված սմբուկ, պղպեղ, լոլիկ, թարմ սոխի ու կանաչիներու հետ միասին։ Խարբերդցիներն ունին այլ տարբերակ մը՝ «թագաւորին հաւնածր», ուր խորոված սմբուկը կր մատուցեն վրան թել -թել եղած տհալ - ղավուրմայի հետ։ Շատ տարածուած ճաշատեսակներ են միսով լցոնած տապակած սմբուկը՝ վրան լոլիկ դրուած եւ ՍՄԲՈՒԿՈՎ Եւ ՊԱՆԻՐՈՎ ԿԱՐեփուած փուռին մէջ, նաեւ սմբուկի տապական, որու աւելի առողջարար տարբերակին մէջ բանջարեղէնը (սմբուկ, լոլիկ, պղպեղ, սոխ, սխտոր) շերտ առ շերտ դասաւորել կաթսային մէջ, համեմել ու կտոր մր կարագ կամ քիչ մր ձէթ դնելով` շոգեխաշել մարմանդ կրակով։ Տատիկս ոսպով բրդուձին կողքին կը մատուցէր մանր սմբուկներով թթուաշ մը, նախորդ օրուրնէ պատրաստուած։ Ի տարբերութիւն դրացի երկիրներու տարբերակներուն, սմբուկով մուսաքքայի հայկական տարբերակին մէջ կիձորը կը շարուի փուռի ափսէին մէջ, առանքները լոլիկ, պղպեղ եւ սոխսխտոր շարելով կ՛եփեն փուռին մէջ։ Մարթա հօրաքոյրս Պէյրութ ապ-

րած տարիներուն սորված էր սմբուկով իւրայատուկ ձաշատեսակ մը, որը յամախ կը պատրաստէր. կը կարծէի որ այն յունական կամ իտալական մշակոյթ է։ Սակայն վերջերս այլ բան յայտնաբերեցի. «Տատիկի Խոհանոց» ֆբեան էջին մէջ հայրենի մտաւորական Արծուի Բախչինեանը, իր սովորութեան համաձայն, շատ հետաքրքրական եւ հազուագիւտ պատառիկ մը յղած էր -պանուի 19-րդ դարու հեղինակ Յովթրւս այլ ձաշատեսակներու, կարդացր որ վերոյիշեալ բաղադրատոմսը կը կոչուի «Բադրիջանով կարկանդակ» եւ իայկական ծագում ունի։ Ի դէպ, հին հայերէնի մէջ «կարկանդակ» բառը գործածուած է «խմորեղէն» իմաստով` այժմ

Խորոված Սմբուկով Աղցան

Կարկանդակ Սմբուկ` Պանիրով

արեւմտահայերէնի մէջ քաղցր խմորեղէնի իմաստն է ստացած։

ԿԱՆԴԱԿ

Բաղադրութիւնը

- -1. քիլօկրամ սմբուկ
- -ձէթ` տապկոցի համար
- -0.5 քիլօկրամ ձերմակ աղի պանիր
- -2 հաւկիթ
- -կէս փունջ ազատքեղ
- -կարմիր եւ սեւ պղպեղ, բահար -փոշի չորահաց/ բոկեղ/bread

Պատրաստութիւնը

- Սմբուկները շերտել 1 սմ հաստութեամբ, տապկելով թեթեւակի կարմրացնել, շարել թղթէ անձեռոցիկի վրայ, որպէսզի յաւելեալ ձէթը քամուի։
- Պանիրը քերել, խառնել հաւկիթը, մանրուած ազատքեղն ու համեմունքը։
- Փուռի ափսէին մէջ ցանել փոշի չորահաց, վրան շարել տապկուած սմբուկ, տարածել պանիրի խառնուրդը, ապա շարել սմբուկի երկրորդ շերտ մը, վրան նորէն ցանել փոշի չորահաց։
- Թխել փուռի մէջ 10 15 վայրկեան։ (Սկզբնական բաղադրատոմսին մէջ, փոխանակ փուռին մէջ եփելու, սմբուկի առաջին շերտին մէջ կը լեցուի միջուկը, կը ծածկուի երկրորդ շերտով մը. նախ թաթխել զարնուած հաւկիթին մէջ, ապա փոշի չորահացին մէջ ու նորէն տապկել)։

Ուրֆայի Խորոված

Սմբուկով Չխրթմա

Սմբուկով Անուշ

Սմբուկով Տոլմա

Սմբուկով Մուսաքքա

Սմբուկով Թթու

Թագաւորին Յաւնածը

Հ.Օ.Մ.-ի Ձայն

Թորոնթոյի «Ռուբինա» Մասնաձիւղ

ARS ROUBINA CHAPTER TEL: (416)-491-2900 ext.3211 www.ars-canada.ca email: arstoronto@gmail.com

Անդամական Ժողով Երեքշաբթի՝ 10 Մեպտեմբեր 2019 Հիւրասիրութիւն ժամը 7:30-ին

Մկիզբ Ժողովի՝ ժամը 8։00-ին

Գրաւուած Թուականներ

◊ Կեդրոնական Վարչութեան Vision 20/20 (Տեսլական 20/20) ծրագրի Ձեռնարկը, տեղի պիտի ունենայ Կիրակի, 15 Սեպտեմբեր 2019-ին, ժամը 11-3 , Bayview Country Club-ի մէջ։

Նիւթ՝ ամբողջական առողջութիւն (Մարմին, միտք եւ սննդականոն) Healthy Mind Healthy Body - Living Well 2020 and Beyond!Վերոյիշեալ երեք նիւթերը պիտի ներկայացուին երեք մասնագէտներու կողմէ։

Խիստ շահեկան ձեռնարկ։ Կը խնդրենք թուականը չմոռնալ։ Տոմսի գին՝ \$100 տոլար։ (\$50 տոլարի Տուրքէ զերծ ստացագիր պիտի տրուի) ։

- ♦ Ըկերային ծառայութեան յանձնախումբի ձեռնադրութեամբ՝ Արարատ տան երեցները կ՛այցելեն Սբ. Աստուածածին եկեղեցի, Կիրակի՝ 22 Սեպտեմբեր 2019ին։
- ◊ Տարեկան ՏօնավաՃառ (Պազար) Նոյեմբեր 2-3 շաբաթավերջին։
- ◊ 'Տոհմիկ օր' ձօնուած Պարսկաստանի Հայ Գաղութին տեղի պիտի ունենայ 22 եւ
 23 Նոյեմբեր 2019-ի շաբաթավերջին։ Յանձնախումբը արդէն կազմուած է եւ
 սկսած ձեռնարկի կարգադրութիւններուն։

ARS Social Services Office working hours Mon to Fri from 10 a.m. to 3 p.m. Ընկերային Ծառայութեան գրասենեակի ժամեր՝ Երկշ.էն Ուրբ.՝10:00 – 3:00 Հեռ։ 416-495-0644 ե-նամակ։ arssocialservices@gmail.com

ՅՕՄի Ամէնօրեայ Վարժարանի...

շար. Ա էջէն

մար։

Ապա խօսք առաւ Տնօրէն` Րաֆֆի Սարգիսեան, որ յայտնեց թէ մեծ պատիւ է 18-ամսեայ հայ մանուկէն մինչեւ 18 տարեկան հայ երիտասարդին գուրգուրալ, դաստիարակել, հոգին ազնուացնել, հայկական շունչով սնուցանել եւ անոր ապագայի մարտահրաւէրները դիմագրաւելու պատրաստել։ Ան շնորհակալութիւն յայտնեց ծնողներուն, որ վարժարանին կը պարգեւեն այդ հոգեպարար առիթը։ Սարգիսեան աւելցուց, որ վարժարանի տնօրէնութիւնն ու ուսուցչակազմը պատրաստ են ծառայելու աշակերտութեան։ Աւարտին, ուժ եւ կորով մաղթեց ուսուցիչներուն եւ յարա-

տեւ յաջողութիւն` աշակերտներուն։ Ապա` Վարդան Վարդապետ Թաշձեանի եւ Յայ Կաթողիկէ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ հոգեւոր հովիւ` Եղիա Ծայրագոյն Վարդապետ Գիրէջեանի

սաւորիչ Եկեղեցւոյ հոգեւոր հովիւ՝ Եղիա Ծայրագոյն Վարդապետ Գիրէջեանի սրտի խօսքերով եւ Տէրունական աղօթքով ու Պահպանիչով փակուեցաւ ՅՕՄի Ամէնօրեայ վարժարանի 41-րդ վերատուտի արարողութիւնը, որմէ ետք աշակերտները ուսուցիչներուն առաջնորդութեամբ ուղղուեցան իրենց դասարանները՝ յաջողութիւններով լեցուն ուսումնական նոր տարեշրջան մը սկսելու համար։

Տնօրէնութիւն

Answers to September 2019 issue of Armen's Math Corner Jr. Prob.: 20 Jemales

Armen's Math Corner

(September 2019)

Junior Problem:

A photograph from the view of mount Ararat from Khor Virap is

nicely framed. The outer edges of the picture are 21 inches by 15 inches. The sides of the mat in the frame are uniformly 1 ½ inches wide and the frame's uniform width is ½ inches.

What is the area of the picture that will show in this frame in square inches?

(a) 147 sq.in.(d) 177 sq.in.

(b) 157 sq.in. (e) 187 sq.in.

(c) 167 sq.in.

Senior Problem :

Of the 90 members of a book club, 35 are female, and 60 are at least 50 years old. The number of male members under 50 is also 10. What part of the club's members is female AND under 50 years old?

PRIVATE TUTORING

High School Math. and Physics

Flexible Hours

Contact: Hamo Yeritsian P.Eng 647-713-3846 hamo.yeritsian@gmail.com

Yearning for Armenian

Cont. from page 23

Armenian letters greeted my eyes. My heart spun about beneath my chest like a round plate. I felt a warm presence scampering towards every which way of my body. I hastily moved towards the garden, rescuing the piece of paper from within the cat's grasp.

I had the pretentious habit of strictly reading the written work of distinguished authors; but I cast my eyes on the page before me. It was a short announcement clipped from a daily newspaper. A young orphaned

boy was searching for his mother. The other side of the paper revealed an ad for an Armenian grocery store. Similar to the first notice, I read the second ad to completion as well. And then, with enjoyment, I read them both in their entirety once more. I examined the Armenian letters, and then read the announcements one more time.

The cat bothered me.

"Why are you tearing this piece of paper into shreds? "I asked in Armenian. And the cat answered, also in Armenian...

(To be continued in next month's issue of TorontoHye)

ONTO OTHER SERVICE

Torontohye Newspaper

Publisher

Torontohye communications Inc. 45 Hallcrown Place Willowdale, ON M2J 4Y4

Email:torontohye@gmail.com

Phone: (416) 491- 2900 ext. 3215

Fax: (416) 491- 2211

Խմբագիր

Կարին Սաղտըճեան

Աշխատակիցներ

Արշօ Չաքարեան Թամար Տօնապետեան

Էջադրում

Արա Տէր Յարութիւնեան

Վարչական Պատասխանատու

Միսակ Գաւլագեան

Ծանուցումներ

Սեւակ Յարութիւնեան **Դեռ.՝ 416-878-0746**

sales.torontohye@gmail.com

Editor

Karin Saghdejian

Administrator

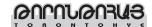
Missak Kawlakian

Advertisements

Sevag Haroutunian (416- 878-0746)

Design & Graphics:

Ara Ter Haroutunian (aragraphics@gmail.com)

CASSANDRA HEALTH CENTRE

ARMENIAN MEDICAL CENTRE & PHARMACY

Gastroenteology

Dr. Mari Marinosyan

Family Physician

Dr. Omayma Fouda

Family Physician

Dr. I. Manhas

Family Physician

Dr. H. Kavazandjian

Family Physician

Physioworx Physiotherapy

DR. MARI MARINOSYAN

Family Doctor

Accepting New Patients

Located at Cassandra Health Centre 2030 Victoria Park Ave.

Please call 416-331-9111 to arrange an appointment

Vartan (PharmD, RPh), Sarkis (BScPhm, RPh) & Maral Balian (PharmD, RPh)

Դեղագիրներու պատրաստութիւն` շաբաթական լատուկ տուփերու մէջ։

Արեան ձնշման քննութիւն եւ հետեւողականութիւն` անվճար։

Շաքարախտի քննութիւն։

Դեղերը իրենց հասցէներուն առաքելու անվճար սպասարկութիւն։

Տարեցներու 10% զեղչ։

Կը յարգենք եւ սիրով կը կատարենք բոլոր ապահովագրական ընկերութիւններու պայմանները։

Walk - in Clinic բաց է շաբաթը 6 օր։ Կրնաք բժիշկները տեսնել առանց ժամադրութեան։

WALK-IN CLINIC ONSITE 416-331-9111

Դիմեցէք մեզի եւ պիտի դառնաք մեր մնայուն յաձախորդը

2030 Victoria Park Ave. (south of Ellesmere) North York, ON M1R 1V2

> Tel: 416-449-2040 Fax: 416-449-2048

U4U15S160 HOMENETMEN TORONTO SCOUTING

ԱՐԾՈͰԻԿ - ԳԱՅԼԻԿ (2009 - 2013) ԱՐԵՆՈͰՇ - ԱՐԻ (2006 - 2008)

ՊԱՐՄԱՆՈԻՅԻ - ԵՐԵՑ (2002 - 2005)

2019-2020 Տարեշրջանը կը սկսի`

ԿԻՐԱԿԻ 15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Ժամը 11:00էն 1:00

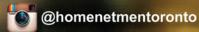
REGISTRATIONS SUNDAY SEPTEMBER 15

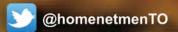
11:00am - 1:00pm, Armenian Community Centre

Download the application form at: www.homenetmentoronto.com

For further information, please contact us at homenetmentorontoscouts@gmail.com

Բացառիկ Համերգ` Նուիրուած Կոմիտաս Վարդապետի ծննդեան 150 ամեակին

በՒቦԲԱԹ, ՀበԿՏԵՄԲԵՐ 25, 2019, ԵՐԵԿበՑԵԱՆ ԺԱՄԸ 8:00 ԻՆ KOERNER HALL, 273 BLOOR ST. WEST, TORONTO

AMICI CHAMBER ENSEMBLE

Joaquin Valdepeñas -ի, Գլարինէট David Hetherington-ի, Թաւջուটակ Serouj Kradjian -ի, Դաշնակ ՀԻՒቦ ԱቦበՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐ Russell Braun, Baritone Elmer Iseler Singers, and The Canadian Children's Opera Company

ԳՈՐԾԱԿ8ՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒ ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

TICKETS ON SALE NOW 416.408.0208 rcmusic.com/performance

